

Retouradres Rekenkamer Peel en Maas
t.a.v. A. van Beerendonk
Postbus 7088, 5980 AB Panningen

Geadresseerde Gemeenteraad Peel en Maas
Postbus 7088
5980 AB Panningen

Wilhelminaplein 1
5981 CC Panningen
T (077) 306 66 66
E info@peelenmaas.nl
www.peelenmaas.nl

Datum 20 augustus 2024

Zaak 1894/2023/2839789

Document 1894/2024/3014369

Uw kenmerk

Onderwerp Eindrapport rekenkameronderzoek over afvalbeleid gemeente Peel en Maas

Geachte raadsleden, burgercommissieleden en collegeleden,

Namens de Rekenkamer heb ik het genoegen u het Eindrapport van het rekenkameronderzoek naar het afvalbeleid van de gemeente Peel en Maas aan te bieden. Dit onderzoek markeert ons eerste grotere onderzoek naar een beleidsdomein dat alle inwoners van onze gemeente raakt. Eerder hebben wij u over dit onderzoek geïnformeerd en nu zijn wij verheugd om de bevindingen en aanbevelingen met u te delen.

Het rapport biedt waardevolle inzichten en aanbevelingen voor de toekomst van ons afvalbeleid. Na bestuurlijk wederhoor zijn de reactie van het college van B&W en het nawoord van de Rekenkamer in het rapport opgenomen. U kunt het volledige rapport raadplegen op www.peelenmaas.bestuurlijkeinformatie.nl onder "Overzichten – Rekenkamer."

Toelichting van de onderzoeksbevindingen

Op dinsdag 27 augustus 2024 vindt er van 19.30 tot 20.30 uur in de raadzaal een presentatie plaats waarin de bevindingen van het rekenkameronderzoek worden toegelicht. Deze bijeenkomst biedt u de gelegenheid om verdiepende vragen te stellen en een goed begrip te krijgen van de bevindingen. We hopen dan ook van harte dat u deze gelegenheid aangrijpt om deel te nemen.

Heeft u nog vragen?

Neemt u dan gerust contact op door een e-mail te sturen naar: rekenkamer@peelenmaas.nl

Met vriendelijke groet,

Namens de Rekenkamer Peel en Maas

Han Julicher

Voorzitter Rekenkamer Peel en Maas

Bijlage(n):

1. Eindrapport rekenkameronderzoek over afvalbeleid gemeente Peel en Maas inclusief bestuurlijke reactie van het college van B&W, nawoord van de rekenkamer en als bijlage de Grondstoffenmonitor 2015-2023 Peel en Maas.

Gemeente Peel en Maas

**Rekenkameronderzoek naar
doelmatigheid en doeltreffendheid
van het afvalbeleid**

EINDRAPPORT ONDERZOEK AFVALBELEID PEEL EN MAAS

20-08-2024

In opdracht van: Rekenkamer gemeente Peel en Maas
Onderzoeksbureau: IPR Normag

Projectnummer IPR Normag: 101459
Aantal pagina's: 56

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Gemeentelijk afvalbeleid is meer dan inzamelen alleen	4
Rekenkamer onderzoekt doelmatigheid en doeltreffendheid afvalbeleid	4
En stelt daarbij de volgende onderzoeksvragen en normenkader	4
Onderzoeksmethode	5
Leeswijzer	5
Beschrijving afvalbeleid	5
Landelijk beleid: van kwantiteit naar kwaliteit	6
Gemeentelijk afvalbeheer is meer dan inzamelen alleen	7
Profiel van de Gemeente Peel en Maas	7
Geen beleidsplan, wel kaders	8
Hoge service op grondstoffen, restafval met zakken	10
Organisatie van het afvalbeleid	12
Verdieping afvalbeleid	15
Peel en Maas scoort goed op restafval en grondstoffen	15
Analyse van scheidingspotentieel	20
Service(beleving) openbare ruimte en afvalinzameling	20
Inzet van communicatie en handhaving	21
Lage kosten bij een basissysteem voor inzameling	22
En hoe ziet de uitwisseling van informatie er tussen raad en college uit?	26
Beantwoording van de onderzoeksvragen	28
Hoe doeltreffend is het afvalbeleid?	28
Hoe doelmatig is de uitvoering van het afvalbeleid?	30
En hoe goed doet gemeente Peel en Maas het dan?	34
Conclusies	37
Aanbevelingen	39
Bijlagen	40
Geïnterviewden	40
Normenkader	41
Feitenrelaas	42
Grondstofmonitor	56

INLEIDING

GEMEENTELIJK AFVALBELEID IS MEER DAN INZAMELEN ALLEEN

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor het inzamelen en (doen) verwerken van huishoudelijk afval. Deze zorgplicht is verankerd in de Wet Milieubeheer. Naast deze wettelijke zorgplicht hebben gemeenten ook een maatschappelijke 'opdracht' om verspilling van grondstoffen te voorkomen en bij te dragen aan de Europese en nationale circulaire doelstellingen. De doelstellingen liggen vast in onder meer het [Landelijk Afvalbeheerplan \(LAP 3\)](#) en het toekomstige [Circulair Materialenplan \(CMP\)](#), waarbij de nadruk sterker dan voorheen ligt op het aanwenden van afval als grondstof. In het uitvoeringsprogramma van de Rijksoverheid [Van Afval Naar Grondstof \(VANG\)](#), wordt op deze trend voortgebouwd. Verder is in het programma "[Nederland Circulair 2050](#)" de kabinetsvisie op de circulaire economie neergezet. Doel is om uiterlijk in 2050 een volledig circulaire economie tot stand te brengen. In een circulaire economie worden producten en materialen optimaal hergebruikt, zodat verspilling van waardevolle grondstoffen wordt voorkomen. Deze twee beleidskaders bepalen in belangrijke mate de context voor gemeentelijk afvalbeheer.

REKENKAMER ONDERZOEKT DOELMATIGHEID EN DOELTREFFENDHEID AFVALBELEID

Kortom, om de ambitieuze doelen van minder verspilling (restafval), hoogwaardige recycling en de totstandkoming van een circulaire economie te bereiken zal de uitvoering steeds breder en complexer worden. De keuzes in het afvalbeheer van gemeente Peel en Maas vinden plaats binnen deze context: van keuzes in de inzamelstructuur, tot keuzes over de verwerking, tot keuzes hoe bewoners achter de voordeur hun afval gescheiden moeten houden en aanbieden.

De rekenkamer van gemeente Peel en Maas wil binnen die context onderzoek doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het afvalbeheer in de gemeente.

Hoe heeft gemeente Peel en Maas haar wettelijke taken ingevuld en in welke mate voldoet zij daarmee aan het behalen van de ambitieuze doelen op het gebied van 'van afval naar grondstof'?

EN STELT DAARBIJ DE VOLGENDE ONDERZOEKSVRAGEN EN NORMENKADER

De hoofdvraag voor dit onderzoek is 'hoe doeltreffend en doelmatig is het afvalbeleid van gemeente Peel en Maas?'. Daarbij zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Hoe doeltreffend is het afvalbeleid?

- a. Wat is het afvalbeleid in de gemeente Peel en Maas? En welke keuzes heeft de gemeente gemaakt in de inzamelstructuur?
- b. Wat is er bekend over de doeltreffendheid ervan: hoe verhoudt het afvalbeleid van Peel en Maas zich tot vergelijkbare gemeenten en tot landelijke doelstellingen?
- c. Hoe zijn bewoners betrokken bij de totstandkoming van het afvalbeleid en de daaruit volgende keuzes voor de inzamelstructuur? En hoe tevreden zijn bewoners over het afvalbeleid?
- d. Op welke manier is de gemeenteraad hierbij betrokken vanuit hun kaderstellende en controlerende rol? Bijvoorbeeld bij het vaststellen van relevante beleidsdocumenten, de terugkoppeling over de belangrijkste prestatie-indicatoren en het stellen van raadsvragen, moties en amendementen?

2. Hoe doelmatig is de uitvoering van het afvalbeleid?

- a. Waaruit bestaan de kosten van de uitvoering van het afvalbeleid?
- b. Hoe wordt gestuurd op de kostenbeheersing? En hoe presteert gemeente Peel en Maas in vergelijking met andere gemeenten (omliggende en landelijk vergelijkbare)?
- c. Hoe ontwikkelt zich de omvang van deze kosten nu en mogelijk in de toekomst?
- d. Welke keuzes zijn mogelijk om deze kosten te beïnvloeden? (bijv. wel/niet eigen beheer)
- e. Op welke manier is de gemeenteraad hierbij betrokken vanuit hun kaderstellende en controlerende rol?
- f. In hoeverre en op welke wijze worden deze kosten verdisconteerd naar een bijdrage van inwoners, bedrijven e.d.?
- g. In hoeverre zijn beargumenteerde keuzes hiervoor aan de gemeenteraad voorgelegd?

Voor het beantwoorden van deze onderzoeksvragen hanteren we een normenkader. Het normenkader geeft richting aan de wijze waarop de doelmatigheid en doeltreffendheid van het afvalbeleid gemeten wordt. Het normenkader is in de bijlage opgenomen.

ONDERZOEKSMETHODE

Om de geformuleerde onderzoeksvragen te beantwoorden, maken we gebruik van diverse onderzoeksmethoden:

- Deskresearch: We voeren een deskresearch uit op basis van beleidsplannen, benchmarks, sorteeranalyses, en analyses van de afvalstoffenheffing. Deze bronnen bieden inzicht in het afvalbeleid van Peel en Maas.
- Interviews met sleutelactoren: We selecteren relevante gesprekspartners en stellen een gespreksleidraad op. De gevoerde interviews worden vastgelegd in gespreksverslagen die worden geaccordeerd.

De bevindingen worden geanalyseerd en getoetst aan het normenkader.

LEESWIJZER

Dit rapport leest als volgt. In hoofdstuk 2 wordt het huidige afvalbeleid van gemeente Peel en Maas beschreven, de wijze waarop de beleidskeuzes zijn uitgewerkt naar de uitvoering en hoe de uitvoering is georganiseerd. Hoofdstuk 3 presenteert de uitkomsten van de analyse van de afvalbeheerprestaties, de mate waarin de gemeente doelmatig is in de uitvoering van het beleid en de wijze waarop raad en college interacteren op het afvalbeleid. Tenslotte worden in hoofdstuk 4 de onderzoeksvragen beantwoordt en getoetst aan het normenkader, waarna in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen gepresenteerd worden.

BESCHRIJVING AFVALBELEID

In dit hoofdstuk wordt eerst het landelijk beleidskader voor huishoudelijk afval geschetst. En de gevolgen van deze kaders voor de inrichting van de afvalbeheerorganisatie. Deze context bepaalt waar gemeenten en gemeenteraden keuzes kunnen maken en hoe deze

keuzes met elkaar samenhangen. Vervolgens worden de keuzes van gemeente Peel en Maas toegelicht op basis van de verschillende beleidsnota's en raadsbesluiten.

LANDELIJK BELEID: VAN KWANTITEIT NAAR KWALITEIT

De basis voor het gemeentelijke afvalbeleid ligt vast in [Artikel 10.21 Wet milieubeheer](#). In dit artikel is vastgelegd dat de gemeente een wettelijke zorgplicht heeft voor het huishoudelijk afval. De gemeente is dus bevoegd gezag. De verdere kaders en doelstellingen liggen vast in verschillende beleidsdocumenten: in de eerste plaats in het [Landelijk Afvalbeheerplan \(LAP 3\)](#) en opvolger [Circulair Materialenplan \(CMP\)](#). Daarin zijn onder meer definities vastgelegd over de huishoudelijke afvalstromen (wat is wel en geen grondstof) en hoe deze ingezameld mogen worden. Ook volgen hier regels uit wat verplicht en niet-verplicht is om op de milieustraat in te zamelen.

Op beleidsniveau heeft het kabinet met name het programma [Nederland Circulair 2050](#) haar visie neergelegd op de circulaire economie. Doel is om uiterlijk in 2050 een volledig circulaire economie tot stand te brengen. In een circulaire economie worden producten en materialen optimaal hergebruikt, zodat verspilling van waardevolle grondstoffen wordt voorkomen. Onderdeel van Nederland Circulair 2050 is het uitvoeringsprogramma [Van Afval Naar Grondstof \(VANG\)](#).

Het VANG-programma legt de beleidsdoelen voor gemeenten vast. Voor dit onderzoek is relevant dat er twee planperiodes van dit programma zijn geweest: 2015-2021 en 2021-2025.

In het VANG-programma 2015-2021 was de doelstelling voor gemeenten 75% afvalscheiding en 100 kg restafval (fijn en grof restafval) per inwoner per jaar in 2020. En 30 kg restafval in 2025. Helaas is dit doel niet bereikt, maar gemeenten hebben wel aanzienlijke vooruitgang geboekt in het verbeteren van huishoudelijke afvalscheiding. Tussen 2015 en 2020 is de hoeveelheid restafval gedaald van 240 kg naar 180 kg. In 2020 behaalden 31% van de gemeenten 75% afvalscheiding, vergeleken met 7% in 2015. Meer dan 15% van de gemeenten had minder dan 100 kg restafval per inwoner per jaar.

Voor de periode 2021-2025 richt het VANG-programma zich op twee cruciale aspecten voor nog betere recycling:

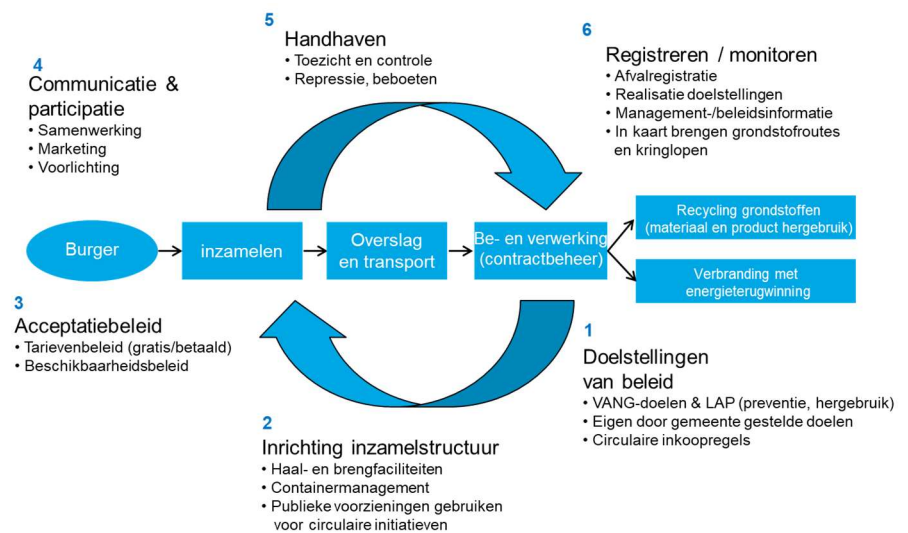
1. Verbetering van de scheiding van restafval: Aangezien twee derde van het huishoudelijk restafval waardevol, recyclebaar materiaal bevat, is het streven naar betere scheiding om te voorkomen dat waardevol materiaal in verbrandingsovens terecht komt.
2. Verbetering van de kwaliteit van de deelstromen: De focus ligt op het verminderen van vervuiling en het verwijderen van stoffen om ervoor te zorgen dat de gescheiden ingezamelde deelstromen van hoge kwaliteit zijn.

In het programma wordt ook een 'wensbeeld' geschetst: een maximale hoeveelheid van 30 kg huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in 2025. Het realiseren van dit doel hangt af van het financieel en, waar mogelijk, materieel sluiten van diverse ketens. Momenteel is deze sluiting nog niet volledig gerealiseerd. De [transitieagenda Consumptiegoederen](#), uitgevoerd binnen het Rijksbrede programma, benadrukt het belang van het sluiten van ketens als een van de cruciale activiteiten voor de komende jaren. De ambitie om 30 kg te bereiken moet dan ook worden gezien in het licht van deze inspanningen.

GEMEENTELIJK AFVALBEHEER IS MEER DAN INZAMELEN ALLEEN

Adequat gemeentelijk afvalbeheer omvat een optimale balans tussen diverse – en onderling samenhangende – beleidsinstrumenten waarmee kan worden gestuurd op het aanbieden en scheidingsgedrag van inwoners. Het volgende figuur illustreert de samenhang in de horizontale (technische) afvalketen en de beleidscyclus waarmee het functioneren en presteren in deze keten wordt begeleid en gefaciliteerd. Deze figuur is door IPR Normag in de afgelopen jaren ontwikkeld en biedt een goed analysekader voor (rekenkamer)onderzoek omdat alle mogelijke invalshoeken meegenomen worden. En in onderlinge samenhang gepresenteerd worden. Zo wordt ook duidelijk waar een gemeenteraad sturing geeft, en waar het college verantwoordelijk is voor een efficiënte uitvoering.

Het stimuleren en verleiden tot gedragsverandering van inwoners is minstens zo belangrijk als het beschikken over een technische inzamelstructuur. Goede milieuresultaten vragen enerzijds om een gedragsverandering met als doel preventie van ongewenste afvalstromen en het zo goed mogelijk scheiden van herbruikbare grondstoffen. De gemeentelijke afvalbeleidsplannen voor huishoudelijke afval- en grondstoffen stellen hiervoor de doelen en kaders. En hebben hun uitwerking in de afvalstoffenverordening en de afvalstoffenheffing.

Figuur 1. Samenhang afvalbeleid

Anderzijds is van belang dat eenmaal ingezamelde afval- en grondstoffen op een adequate en duurzame wijze worden be- en verwerkt. Ook daarbij geldt de prioriteitsvolgorde voor een zo duurzaam mogelijke route. Gemeenten hebben daarbij keuzevrijheid binnen de aanbestedingsregels. Zo kunnen zij op dit ook onderzoek uitvoeren wat de beste verwerkingsroutes zijn voor het huishoudelijk afval.

Afvalbeheer is daarbij een optimale balans tussen de inzamelstructuur, de uitvoering van de inzameling, het acceptatiebeleid (de voorwaarden waaronder afval door burgers mag worden aangeboden), participatie, marketing en voorlichting (communicatie), de handhaving en de registratie. Verder kan door middel van ketenregie een optimale sturing van het verwerken en verwaarden van afval- c.q. grondstoffen worden bewerkstelligd.

PROFIEL VAN DE GEMEENTE PEEL EN MAAS

In 2010 ontstond Peel en Maas door een fusie van de gemeenten Meijel, Kessel, Maasbree en Helden. Vóór de fusie was er een Gemeenschappelijke Regeling (GR) met RD Maasland

voor Meijel en Kessel, terwijl Helden een eigen inzameldienst had en Maasbree Van Gansewinkel voor afvalinzameling.

De fusiegemeente Peel en Maas heeft net na de fusie onderzoek gedaan naar de optimalisatie van het afvalbeleid. Daarbij heeft de gemeente, o.a. met gemeente Horst aan de Maas gekeken naar verschillende inzamelmodellen. Een goed voorbeeld in die tijd was gemeente Cranendonck, een landelijke gemeente met een afvalproef die een hoge service op grondstoffen aan huis bood, wat resulteerde in zeer weinig restafval. Met de raad is een werksessie gehouden om te komen tot beleidsdoelen voor de harmonisering van de afvalinzameling. In 2011 is het beleidsdoel voor 50 kg restafval per inwoner per jaar vastgesteld, en er is geld vrijgemaakt voor een afvalproef. Daarna is gemeente Peel en Maas begonnen met een kleinschalige afvalproef in kern Egchel (400 huishoudens). Deze proef bestond uit wekelijkse huis-aan-huisinzameling van diverse afvalstromen, zakkeninzameling voor restafval i.p.v. een container, en maandelijkse inzameling van kringloopgoederen en snoeiafval. Dit leidde tot een daling naar 27 kg restafval per inwoner.

In 2013 werd deze proef uitgebreid naar de grotere kern Panningen en Koningslust (totaal 4000 aansluitingen) hetgeen volgens gemeente Peel en Maas positief ontvangen werd door de inwoners van deze kernen.

Verder is de keuze voor de eigen inzameldienst in deze tijd genomen. De vier gemeenten die tezamen gefuseerd waren tot Peel en Maas, hadden allen een eigen model: een eigen dienst, aanbesteed aan de markt en inbesteed bij de gemeenschappelijke regeling Reinigingsdienst Maasland (RD Maasland). Op basis van diverse uitgangspunten waaronder kostenberekeningen heeft gemeente Peel en Maas de keuze gemaakt om met een eigen dienst de afvalinzameling in de hele gemeente uit te voeren. RD Maasland was op moment van besluitvorming duurder dan de eigen dienst van Peel en Maas.

GEEN BELEIDSPLAN, WEL KADERS

De gemeente Peel en Maas stelt samen met inwoners en partners een gezamenlijke ambitie op. Vandaaruit is de kaderstelling Ruimte en Economie opgesteld. In de kaderstelling zijn programmadoelen geformuleerd en deze zijn ook terug te vinden in de jaarstukken en, begroting (P&C-stukken). Voor elk programmadoel worden tussen raad en college jaarlijkse uitvoeringsafspraken gemaakt. Deze zijn vastgelegd in de begroting. Met deze werkwijze willen raad en college voorkomen dat er onnodig beleidsplannen uitgewerkt worden, zonder dat deze een duidelijke relatie tot de P&C-stukken en programmadoelen hebben. En een hogere mate van transparantie voor inwoners bereiken.

Bijna alle gemeenten in Nederland werken net anders. Namelijk met een afval- of grondstoffenplan, of leggen doelstellingen vast in breder duurzaamheidsbeleid of beleid voor circulaire economie. Door de werkwijze van Peel en Maas is er geen apart beleidsdocument voor de afvalinzameling. Er is geen afval- of grondstoffenbeleidsplan in de gemeente aanwezig.

Wel zijn in de verschillende documenten onderdelen terug te vinden welke normaal gesproken in afvalbeleidsplannen opgenomen worden. In deze paragraaf gaan we deze documenten langs, waarbij er gekeken wordt naar documenten of besluiten die door de gemeenteraad genomen zijn.

17 april 2024 Kaderstelling Ruimte

Onder het Programma 1.2 Beheer fysieke Leefomgeving: is het programmadoel 4

vastgesteld met de titel 'Afval is grondstof'. Het voorkomen van afval is in deze kaderstelling het vertrekpunt. Daarom zetten de gemeente in op preventie. Waar dit niet mogelijk is, is de inzet vanuit de gemeente om afval als grondstof apart in te zamelen. Afval wordt daarom aan de bron gescheiden om hoogwaardige recycling of hergebruik mogelijk te maken. De gemeente gaat voor het behoud van waarde in de keten. Vanuit het besef dat de grondstoffentransitie in een tussenfase is: een lineaire economie met recycling. Er worden grondstoffen gebruikt en er ontstaat afval, maar dankzij recycling is dit minder.

In dit document zijn de volgende kaders meegegeven door de raad aan het college voor wat betreft afval:

- We bieden service met afvalinzameling, de inzameling is doelmatig en doeltreffend;
- We voldoen tenminste aan de landelijke VANG (Van Afval Naar Grondstof)-ambitie;
- In ons doen en laten zetten we in op hergebruik en circulariteit van grondstoffen.
- We pionieren en benutten innovatieve kansen als aanbieder en inzamelaar van materiaalstromen;
- Bij het opstellen en aanbesteden van projecten/plannen maken we duurzame keuzes.

Naast deze kaders, gelden voor 2024 ook de uitvoeringsafspraken. Daarin zijn de volgende afspraken gemaakt ter concretisering van de toen nog geldende kaders uit 2011.

- Zowel huishoudelijk afval als bedrijfsafval en afval uit de openbare ruimte wordt veel mogelijk gescheiden en hergebruikt als grondstof.
- Samen met regionale bedrijven onderzoeken we mogelijkheden om meer waarde uitafvalstromen te halen.
- Met voorlichting zetten we ook in op het voorkomen van afval.

31 mei 2011: Kaderstellend Raadsbesluit Afvalinzameling

Raadsbesluit: Zes kaders voor de afvalinzameling.

1. Het scheiden van afval wordt gestimuleerd door de mogelijkheden voor het gescheiden aanbieden van afval te optimaliseren en het aanbieden van restafval te ontmoedigen.
2. 2015 maximaal 50 kg restafval per bewoner, 2020 25 kg.
3. Het nieuwe afvalstelsel biedt optimale service en gemak.
4. Het kader dat de kosten van afvalinzameling acceptabel zijn en de tarieven zo laag mogelijk.
5. De gemeente communiceert beter naar inwoners over afvalinzameling. De gemeente treft maatregelen tegen zwerfafval en dumpingen.
6. De gemeente stelt € 165.000,00 beschikbaar voor proeftuin uit de egaliseringsreserve.

19 december 2017: Waardenoriëntatie en Kaderstelling Ruimte en Economie

Besluit: intrekken van de kaderstelling voor afvalinzameling. Onder het Programma 1.2 Beheer fysieke leefomgeving: is het programmadoel 4. Klimaatadaptief en klimaatneutraal vastgesteld.

Hieruit zijn de uitvoeringsafspraken geformuleerd in begroting, bij de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de uitvoeringsafspraken. Programmadoelen en uitvoeringsafspraken kunnen jaarlijks aangepast worden. Uitvoeringsafpraak uit 2017: 4.3. Afval is grondstof

- Doelstelling voor hoeveelheid restafval is maximaal 50 kg in 2015 en 25 kg in 2020.
- In 2050 is alle afval grondstof in een circulaire economie;

- Bestaande milieupark is in 2020 getransformeerd tot Milieustraat 3.0, in samenwerking met stichting ZERegIO en Coöperatie Gloei.
- Een circulaire kledingbank in 2018.

22 september 2020: Duurzaamheidsagenda

Raadsbesluit: onderliggende duurzaamheidsagenda vast te stellen, met daarin de volgende punten voor wat betreft het afvalbeleid:

- Terugkoppeling over resultaten afvalinzameling (2011, 2015, 2019).
- Afval is grondstof. In 2050 een 100% circulaire economie in Peel en Maas, waar geen afval meer is.
- Aankondiging van onderzoek naar optimalisatie van afvalstromen (zoals het Milieupark, circulair ambachtscentrum). Verder aandacht voor communicatie, educatie, voorlichting en preventie.
- Aankondiging aflopende contracten via Afvalsamenwerking Limburg voor restafval, GFT en PMD.

Programmabegroting

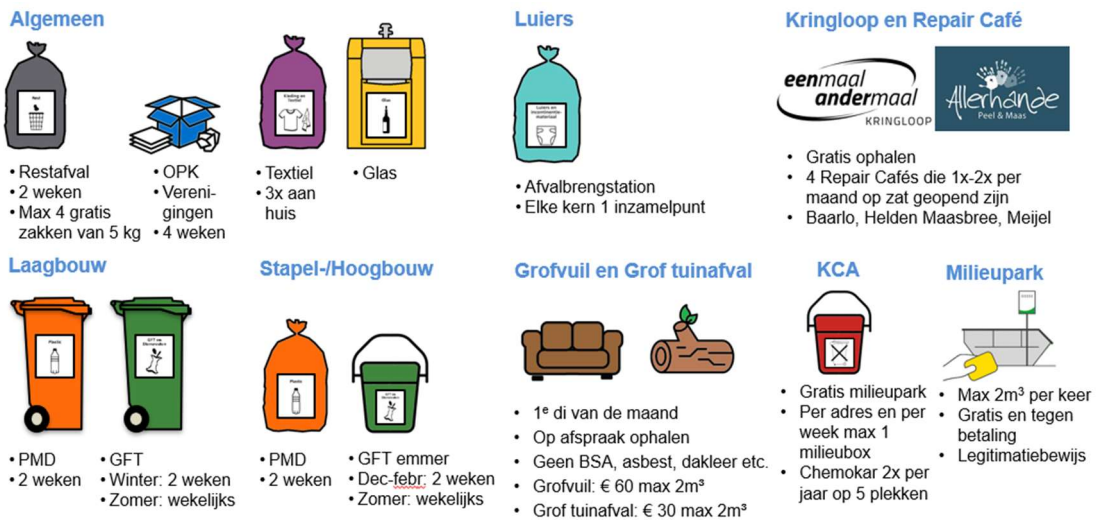
Raadsbesluit: vaststellen van de programmabegroting. Er is daarmee geen expliciet besluit genomen over het onderdeel 'afvalinzameling'. Tegelijkertijd staat er wel informatie in welke relevant is. Met dit programma benoemt de gemeenteraad het doel van een klimaatneutrale leefomgeving. Daarin wordt ook afval benoemd: afval van huishoudens en bedrijven is een grondstof en moet zoveel mogelijk gescheiden en hergebruikt worden als grondstof. Verder wordt de samenwerking met regionale bedrijven benoemd om meer waarde uit afval te halen en dat ingezet wordt/gaat worden op voorlichting en preventie.

In de jaarrekening (dit is de verantwoording van de programmabegroting), worden de hoeveelheden huishoudelijk restafval gemeld, zoals verplicht is in de BBV. Voor 2024 is dit 42 kg per inwoner.

Jaarlijks vaststellen van de afvalstoffenheffing. Dit instrument legt de hoogte van de heffing vast. Dit wordt jaarlijks door de raad gedaan. Eventuele beleidswijzigingen of aanpassingen in de dienstverlening komen hierin dus terug.

HOGE SERVICE OP GRONDSTOFFEN, RESTAFVAL MET ZAKKEN

Peel en Maas bedient in totaal 19.647 huishoudens, waarvan 14% hoogbouw. Onderstaande afbeelding weergeeft de verschillende voorzieningen die het inwoners mogelijk maken om recyclebare afvalstromen gescheiden aan te bieden.

Figuur 2. Tabel over de inzamelfrequentie van verschillende afvalstromen. De informatie is verkregen van de gemeentelijke website en afvalkalender.

Restafval in zakken

In Peel en Maas wordt het afvalbeheer gekenmerkt door een hoog serviceniveau voor gescheiden inzameling van grondstoffen en een restrictief beleid voor restafval. Voor zowel laagbouw als hoogbouw wordt het restafval om de week opgehaald in grijze restafvalzakken, die kosteloos verkrijgbaar zijn bij verschillende afhaalpunten in de gemeente. Per keer mag een inwoner maximaal 4 zakken aanbieden, met een maximumgewicht van 5 kg per zak. Bij een aantal appartementencomplexen staan ondergrondse restafvalcontainers, met een afvalpas krijgen bewoners toegang.

Hoge service voor grondstoffen

Voor Plastic, Metalen Verpakkingen en Drinkpakken (PMD) en Groente-, Fruit- en Tuinafval (GFT) bestaan verschillende inzamelmethoden, afhankelijk van het type woning. Bij laagbouw worden PMD en GFT ingezameld met behulp van minicontainers. Voor bewoners in appartementen of hoogbouw zonder een grijze PMD-container zijn gratis doorzichtige PMD-zakken beschikbaar. Inwoners met een container mogen alleen doorzichtige zakken gebruiken die zelf zijn aangeschaft, niet-doorzichtige zakken zijn niet toegestaan. Bovenwoningen en appartementen beschikken over het algemeen over een GFT-emmer. In 2024 is de inzamelfrequentie van het GFT-afval verhoogd. In 2023 is 6 maanden lang 1x per 2 weken GFT opgehaald. In 2024 is teruggegaan naar 4 maanden tweewekelijks ophalen (de maanden november, december, januari en februari) en 8 maanden wekelijks.

Oud Papier en Karton (OPK) wordt eens 1x per maand veelal huis aan huis opgehaald in samenwerking met verenigingen en een derde partij (aanbested). De toekomst van de oud papierinzameling kent verschillende onzekerheden: de gezamenlijke aanbesteding met andere gemeenten kende geen inschrijvers en de inzameling met verenigingen verandert door minder vrijwilligers en vanuit veiligheidsaspecten.

Textiel 3 keer per jaar aan huis opgehaald, waarbij inwoners hun eigen zak met een gratis beschikbare sticker kunnen gebruiken. Deze sticker is

verkrijgbaar op afhaalpunten of kan zelf worden uitgeprint. Textiel kan ook wordt weggebracht naar ondergrondse of bovengrondse containers.

Glas wordt ingezameld met ondergrondse containers. Peel en Maas biedt ook inzameling voor luiers en incontinentiemateriaal aan. Witte zakken zijn gratis beschikbaar, exclusief bedoeld voor dit specifieke type afval. Om het inzamelen te vergemakkelijken, is er minimaal één ondergrondse container in elke kern van de gemeente gevestigd.

Grofvuil en grof tuinafval

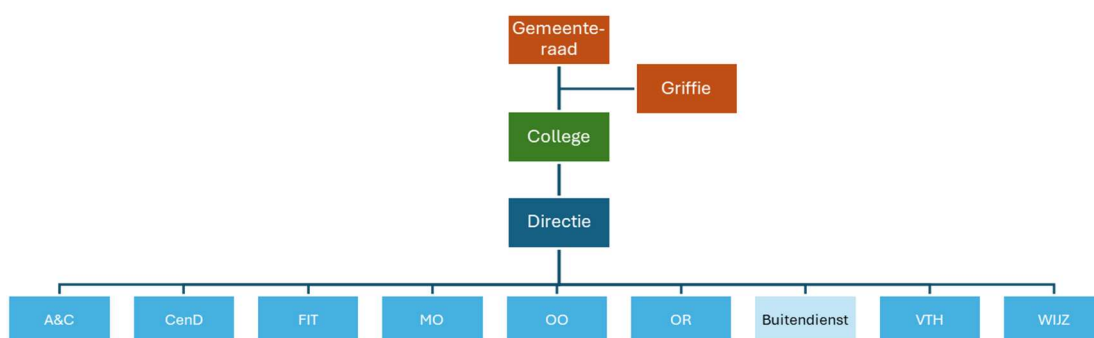
Verder kunnen grofvuil en grof tuinafval op afspraak tegen betaling aan huis worden opgehaald. 2 kringloopbedrijven halen op verzoek gratis herbruikbare huisraad op aan huis. Klein chemisch afval (KCA) wordt twee weken per jaar ingezameld in maart en september in verschillende dorpskernen met behulp van de chemokar. KCA mag ook gratis worden ingeleverd bij de milieustraat.

Verschillende afvalstromen kunnen worden ingeleverd op het milieupark. Er is een deelhoek voor kringloopgoederen die gratis kunnen worden opgehaald. Inwoners van Peel en Maas kunnen de meeste afvalsoorten gratis aanbieden na controle met postcode en huisnummer en steekproefsgewijs met ID. Maximaal 2 m³ per keerbrengen. Sommige afvalstromen vereisen betaling, zoals grof huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval en bepaalde soorten banden.

Oud ijzer wordt opgehaald door verenigingen met verschillende frequenties en kan ook worden aangeboden op het milieupark.

ORGANISATIE VAN HET AFVALBELEID

De organisatie van de afvalinzameling (beleid + opdrachtgeversrol) is belegd binnen team Openbare Ruimte. Gemeente Peel en Maas heeft een eigen wijkteam Afval binnen de Buitendienst voor de inzameling van huishoudelijk afval huis aan huis en het beheer van het milieupark. Team Buitendienst vervult dus de aannemersrol en heeft veel taken in de uitvoering in de openbare ruimte. Beide teams vallen onder de directie.

Figuur 3. Organigram Peel en Maas

Het streven van de organisatie is om continu te verbeteren, waarvoor een Uitvoeringsplan Dienstverlening (2021) voor de gehele gemeente is opgesteld. De organisatie zet zich in op hoge service, kwaliteit van de te leveren diensten en een positieve klantbeleving. Medewerkers zijn betrokken bij de lokale gemeenschap en hebben de vrijheid om maatwerk te leveren in de dienstverlening. Bij de afvalinzameling gebeurt dit ook bijvoorbeeld het naar de wagen brengen van containers voor diegenen met leeftijds- of mobiliteitsbeperkingen.

Opdrachtgever-opdrachtnemerschap binnen de organisatie

Team openbare ruimte is opdrachtgevend voor het Team Buitendienst op gebied van de uitvoering van de afvalinzameling. Deze opdracht is niet verder vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst, servicelevel agreement of anderszins vastgelegd. Het visiedocument voor de Buitendienst benadrukt dat Team Buitendienst als een interne aannemer voor de gemeente fungeert. De teams Buitendienst en Openbare Ruimte evalueren in nauwe samenwerking of taken kwantitatief en kwalitatief op een concurrerende wijze kunnen worden uitgevoerd ten opzichte van externe aannemers, met aandacht voor capaciteit, materialen, vakmanschap en kosten. Als de Buitendienst niet concurrerend kan zijn wordt het werk door Openbare Ruimte uitbesteed aan een andere aannemer of wordt het interne proces aangepast om toch concurrerend te worden.

De wijze waarop deze toetsing plaatsvindt is in het kader van dit onderzoek niet verder onderzocht. Maar wel toetsbaar te maken

Personeel

Het huidige personeelsbestand van het wijkteam Afval, dat deel uitmaakt van de Buitendienst, bestaat uit 20 fte, aangevuld met ongeveer 2 fte aan diverse flexibele medewerkers. Deze medewerkers vervullen functies zoals voorman afval, beladers, chauffeurs, medewerker milieupark en beheerder milieupark. Vanwege veranderingen in wetgeving zal het aantal flexwerkers aanzienlijk afnemen, wat vooral impact zal hebben op de afvalinzameling, waar momenteel ongeveer 25% van het personeel met tijdelijke contracten (inclusief vakantiekrachten) werkt.

In 2026 bereiken vier mensen de pensioengerechtigde leeftijd. Door andere wetgeving zal het aantal flexwerkers flink afnemen, dit zal vooral impact hebben op de afvalinzameling waar vooral met tijdelijke contracten gewerkt wordt. Verder heeft de buitendienst de afgelopen jaren geïnvesteerd in de kwaliteit door het aannemen van nieuwe medewerkers. Hierdoor hebben zij naar eigen zeggen een verbetering in de kwaliteit ervaren. Ook worden werkzaamheden voor werknemers makkelijker gemaakt door de integratie van een app, waarin de werkwijze, routes en veiligheidsmaatregelen. Door deze maatregelen in combinatie met een goede werk-privé balans wil de buitendienst de inzetbaarheid duurzamer maken.

De eigen dienst van Peel en Maas is – zoals aangegeven door de gemeente– flexibel en het personeel is multi-inzetbaar, met de mogelijkheid om bijvoorbeeld 4 dagen van 9 uur te werken. De focus ligt ook op de ontwikkeling van het personeel, met ondersteuning van het Mensontwikkelbedrijf.

Grenzen aan de arbeidsbelasting

Bij de invoering van het huidige inzamelsysteem heeft gemeente Peel en Maas rekening gehouden met de P90-norm: de toen geldende norm voor maximale arbeidsbelasting van de uitvoerende medewerkers. Deze norm is op dit moment onder revisie en wordt doorontwikkeld in de Leidraad fysieke belasting. Ten tijde van dit onderzoek wordt het effect van deze nieuwe Leidraad op de arbeidsbelasting van Peel en Maas onderzocht. De eerste indicatie is dat de inzameling van restafval in zakken zorgt voor een overschrijding van de normen in de leidraad. Arbeidsbelasting is daarom zeker een aandachtspunt voor de gemeente Peel en Maas. En wordt nog voor het formeel ingaan van de nieuwe Leidraad, ingezet op het verminderen van de arbeidsbelasting om te voldoen aan de normen.

Om de arbeidsbelasting te verminderen, zorgt de gemeente ervoor dat de beladers vrachtwagenrijbewijzen behalen, wat afwisseling tussen beladers en chauffeurs mogelijk maakt.

Ook overweegt de gemeente aanpassingen aan routes, vooral gezien de situatie als plattelandsgemeente met zowel buitengebieden als dorpen. Hierbij wordt gekeken naar de mogelijkheid om nieuwe routes te ontwikkelen met een combinatie van binnen- en buitenroutes. Deze maatregelen moeten nog verder worden uitgewerkt en toegepast om de arbeidsbelasting te optimaliseren. Het houden aan de normen is belangrijk voor de duurzame inzetbaarheid van het werknemersbestand en het voorkomen van mogelijke boetes. De waarde van duurzame inzetbaarheid is een speerpunt van de gemeente.

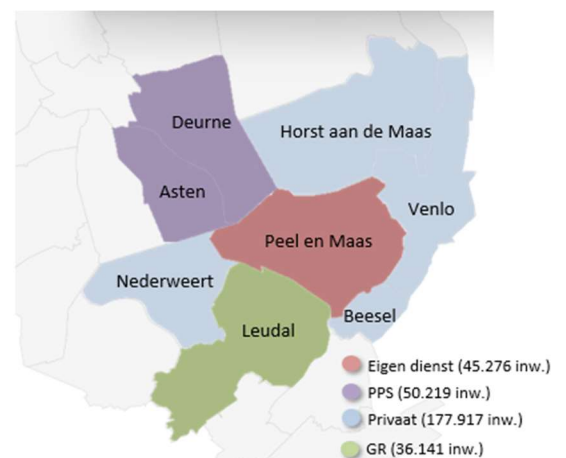
De functie van belader bij de afvalinzameling is opgezet als een doorstroommodel. Vanwege de zware arbeidsbelasting wordt verwacht dat beladers doorstromen naar andere functies binnen de gemeente of naar andere organisaties. Gemeente Peel en Maas streeft ook naar naleving van de nieuwe richtlijnen voor arbeidsbelasting. Deze zijn in concept gereed en leiden tot acties, zoals het opleiden van beladers tot chauffeur-beladers om zo de belasting te kunnen afwisselen.

Materieel

In 2023 heeft de gemeente aanbesteding gedaan voor een nieuwe 2 compartimenten inzamelvoertuig voor 2024 met optie 3 extra voertuigen voor 2025. Een eigen garage zorgt voor reparaties en vervanging van materieel.

Inzamel partij in omliggende gemeenten

De omliggende gemeenten van Peel en Maas laten voornamelijk hun afval inzamelen door een private partij, daarna door een publiek-private samenwerking (PPS) en als laatste door een gemeenschappelijk regeling (GR).

RELEVANTE ONTWIKKELINGEN VOOR HET WIJKTEAM AFVAL VAN DE BUITENDIENST

Er zijn een aantal relevante ontwikkelingen voor de uitvoeringsorganisatie, zoals hieronder toegelicht weergegeven, welke onder meer in de gesprekken zijn aangegeven:

Figuur 4. Organisatie afvalbeheer

- De gemeente wil handelen volgens de in 2021 opgestelde toekomstvisie waarin o.a. de verhouding tot de markt, het takenpakket en samenwerking met andere buitendiensten staat.
- De gemeente wil bedrijfsvoering extra optimaliseren in overleg met de medewerkers, om zo tot efficiëntere inzet van mens en materieel te komen.
- Ervaring van de uitvoering van het milieupark tijdens corona positief en dit wordt doorgezet. Concreet betekent dit minder bezoekers tegelijkertijd toe laten om zo beter toezicht te kunnen houden op optimale scheiding. De gemeente doet verder onderzoek naar herinrichting/uitbreiding en naar samenwerkingen met ketenpartners in het gedachtengoed van een netwerk circulair ambachtscentrum.

VERDIEPING AFVALBELEID

In dit hoofdstuk wordt de beoordeling gedaan van de huidige prestaties gemeten aan de hand van de afvaldriehoek: milieu, kosten en dienstverlening. De milieuprestaties worden geanalyseerd door middel van de grondstoffenmonitor van IPR Normag en analyse van het scheidingspotentieel, de kosten door middel van benchmarking en de dienstverlening aan de hand van tevredenheid.

PEEL EN MAAS SCOORT GOED OP RESTAFVAL EN GRONDSTOFFEN

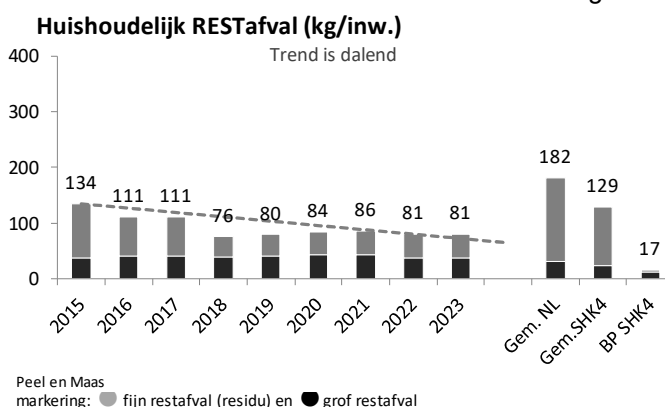
De milieuprestaties van gemeente Peel en Maas zijn inzichtelijk gemaakt door gebruik te maken van de grondstofmonitor van IPR Normag. Deze is in volledigheid in de bijlage opgenomen. Met de grondstoffenmonitor wordt per stroom huishoudelijk afval de prestaties inzichtelijk gemaakt in de recente jaren. Daarmee is het mogelijk om de trend voor de gemeente te bepalen: stijgend, neutraal of dalend. Waar mogelijk zijn de cijfers van 2023 in de rapportage opgenomen.

Verder worden de prestaties over 2022 afgezet ten opzichte van het gemiddelde in Nederland (gem. NL), het gemiddelde in stedelijkheidsklasse 4, waar Peel en Maas is ingedeeld (Gem. SHK4) en de best presterende gemeente in Nederland in deze stedelijkheidsklasse (BP SHK 4). Op dit moment zijn de cijfers over 2022 de laatst beschikbare CBS-cijfers over de afvalinzameling van huishoudelijk afval.

Tenslotte is gebruik gemaakt van de sorteeraanlyse die gemeente Peel en Maas zelf laat uitvoeren. De sorteeraanlyse geeft inzicht in de samenstelling van het huishoudelijk restafval. Daarbij is voor de sorteeraanlyses voor 2023 gebruik gemaakt van de cijfers van gemeente Peel en Maas en voor de voorgaande jaren van de gemiddelde sorteeraanlyses van Rijkswaterstaat.

RESTAFVAL

In 2022 wordt in Peel en Maas 37,6 kg grof en 43,0 kg fijn restafval per inwoner ingezameld. Sinds 2018 is de hoeveelheid restafval niet meer afgenomen.

Figuur 5. Trend huishoudelijk restafval

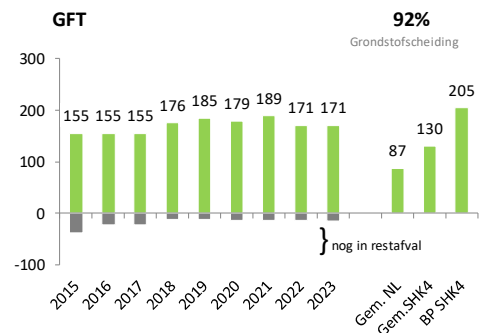
Kijkend naar het aantal kilogram restafval per inwoner in de gemeenten in dezelfde stedelijkheidsklasse doet Peel en Maas het beter dan gemiddeld. De best practice is de stedelijkheidsklasse is de Brabantse gemeente Reusel-De Mierden. Dit komt onder andere door het diftarsysteem met een tariefzak voor restafval en hoog serviceniveau voor huis-aan-

huisinzameling. Ook maakt Reusel-De Mierden gebruik van een doorzichtige PMD zak die gratis af te halen is op verschillende plekken.

GROENTE-, FRUIT-, EN TUINAFVAL

Er wordt 171 kg Groente-, Fruit- en Tuinafval (GFT) per inwoner gescheiden. Er zit nog zo'n 15 kg GFT in het huishoudelijk restafval en dus wordt 92% apart gehouden. De trend is redelijk stabiel. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheids categorie van Peel en Maas (Gem.SHK4) 130 kg per inwoner ingezameld. Peel en Maas heeft dus een goede prestatie in vergelijking met referentiegemeenten.

De best practice in dezelfde stedelijkheidsklasse is de diftargemeente Emmen met GFT-inzameling voor zowel hoog- als laagbouw.

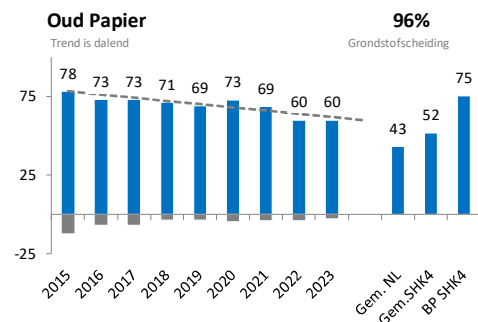

Figuur 6. Trend GFT

OUD PAPIER EN KARTON

Momenteel wordt er 60 kg Oud Papier en Karton (OPK) per inwoner gescheiden. De trend is dalend en in lijn met landelijke ontwikkelingen door minder papiergebruik. In het huishoudelijk restafval zit nu nog zo'n 3 kg herbruikbaar OPK. 96% van het OPK wordt apart gehouden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheids categorie van Peel en Maas (Gem.SHK4) 52 kg per inwoner ingezameld.

Gemeente Gennep presteert in deze stedelijkheidsklasse het beste en zamelt zowel oud papier en karton huis-aan-huis in als via (tijdelijke/permanente) containers. De huis-aan-huis inzameling gebeurt gemiddeld een keer per maand in Gennep, Heijen en Milsbeek door vrijwilligers van een vereniging of stichting. Ook maakt de gemeente gebruik van de ja/ja sticker.

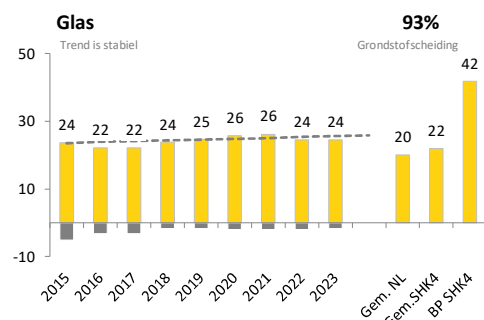

Figuur 7. Trend Oud Papier en Karton

GLAS

In de huidige situatie wordt 24 kg (verpakkings)glas per inwoner gescheiden en de trend is stabiel. Volgens de sorteeraanlyse zit er nog 2 kg glas in het huishoudelijk restafval. Het glas wordt nu voor 93% gescheiden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheids categorie van Peel en Maas (Gem.SHK4) 22 kg per inwoner ingezameld.

De best practice van dezelfde stedelijkheidsklasse (en heel Nederland) is gemeente Bergen (NH). Deze gemeente hanteert verzamelt glas via (ondergrondse) containers, met een ratio van 1 container per 416 huishoudens. Het is daarbij wel belangrijk op te merken dat Bergen een

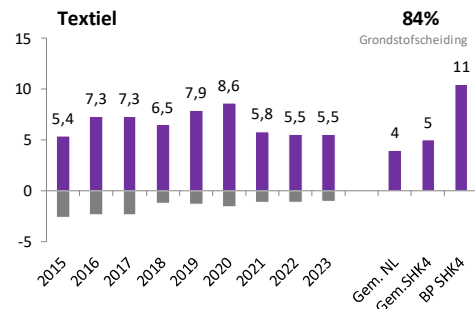
Figuur 8. Trend Glas

bovengemiddelde hoeveelheid glas in het restafval heeft (7,9 kg per inwoner), wat aangeeft dat er sowieso aanzienlijke hoeveelheden glas vrijkomen bij huishoudens in Bergen.

TEXTIEL

Nu wordt 5,5 kg Textiel per inwoner gescheiden en zit er ongeveer 1,0 kg textiel in het restafval. 84% van het textiel wordt nu dus ingezameld en de trend is stabiel. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Peel en Maas (Gem.SHK4) 5 kg per inwoner ingezameld.

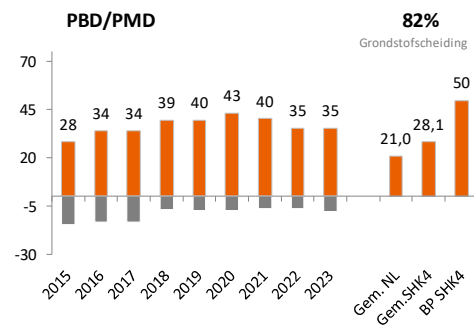
De best presterende gemeente in deze stedelijkheidsklasse is gemeente Cranendonck die textiel inzamelen via ondergrondse containers met een ratio van circa 3.450 inwoners per container

Figuur 9. Trend Textiel

PLASTIC, METAAL EN DRINKPAKKEN

In totaal wordt 35 kg PMD per inwoner wordt gescheiden. Het PBD wordt bij de bron gescheiden ingezameld. 35 kg wordt brongescheiden (oranje) en 82% van het aanwezige PMD wordt apart ingezameld. In het ingezamelde restafval bij de huishoudens zit +/- 7,9 kg PBD. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Peel en Maas (Gem.SHK4) 28 kg per inwoner bij de bron ingezameld.

Figuur 10. Trend PBD/PMD

De best presterende gemeente is gemeente Coevorden (BP. SKH4). Deze gemeente zamelt eens per twee weken PMD in, alleen doorzichtige zakken zijn toegestaan die gratis worden verstrekt op verschillende afhaalpunten.

Afkeur en verbeterplan

In Peel en Maas wordt het grootste deel van het PMD goedgekeurd bij de overslaglocatie in Venlo. In 2023 werd er 1.425.040 kg goedgekeurd en slechts 7.480 kg PMD afgekeurd. Nedvang heeft ook een meting gedaan; een goedgekeurde lading PMD was 36% vervuild met stoorstof type 2 en 0.5% stoorstof type 1, wat niet voldoet aan het protocol volgens de Ketenovereenkomst verpakkingen 2020-2029 met Verpact van maximaal 15% stoorstoffen in het PMD.

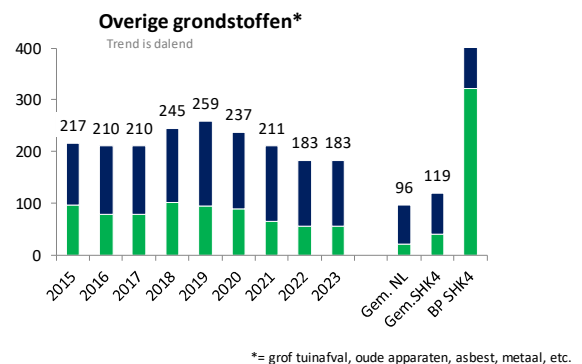
Om dit aan te pakken, werkt de gemeente samen met Nedvang aan een PMD-verbeterplan tussen januari en juni 2024. Op het gebied van communicatie worden extra berichten ingepland. De buitendienst gaat actief controleren en laat bakken met zwarte zakken en niet-PMD aan de weg staan. In de weken 4, 6, 8 en 10 controleert de buitendienst elke container, waarbij de beladers ook de rol van afvalcoach op zich nemen. Bij afkeur worden bewoners aangesproken, krijgt de container een sticker en wordt de wel-niet PMD-folder uitgedeeld.

OVERIGE GRONDSTOFFEN

Ongeveer 83% van het grof afval wordt (voornamelijk op de milieustraat) gescheiden ingezameld. De 183 kg gesorteerd grove grondstoffen per inwoner, zoals de 57 kg Grof Tuinafval, kan worden gerecycled. De trend is dalend. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Peel en Maas (Gem.SHK4) 119 kg per inwoner ingezameld.

Horst aan de Maas heeft 322,4 kg grof tuinafval per inwoner per jaar (wordt ingezameld met tuinkorven die verspreid staan in de hele gemeente, enkel keukenafval wordt aan huis opgehaald). Goerree-Overflakee heeft 254,5 kg overige grondstoffen per inwoner per jaar (heeft 3 verschillende milieustraten).

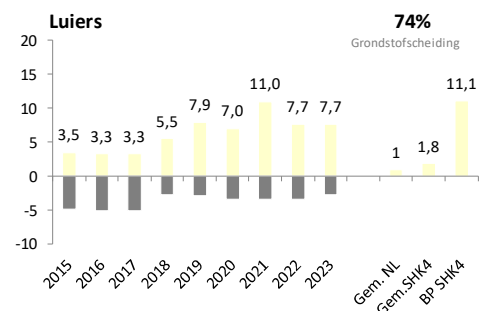
Peel en Maas heeft weinig fijn restafval per inwoner, maar ontvangt veel grof huishoudelijk afval op de milieustraat. Dit komt deels door gemakkelijke toegang voor inwoners van bijv. Buur- gemeenten en bedrijfsafval. Om dit 'afvaltoerisme' tegen te gaan, wordt gedacht aan oplossingen zoals een digitale afvalpas met tarieven op basis van aantal bezoeken en hoeveelheid afval. De focus ligt op service voor eigen inwoners én afval afkomstig van een Peel en Maas adres. Zo zou het mogelijk moeten zijn dat hoveniers snoeiafval van Peel en Maas-bewoners brengen. Ook zijn er nieuwe initiatieven, zoals Hal 9 met een fietsenreparatie en ruilwinkel, in ontwikkeling om de hoeveelheid grof huishoudelijk restafval verder omlaag te brengen.

Figuur 11. Trend overige grondstoffen

LUIERS

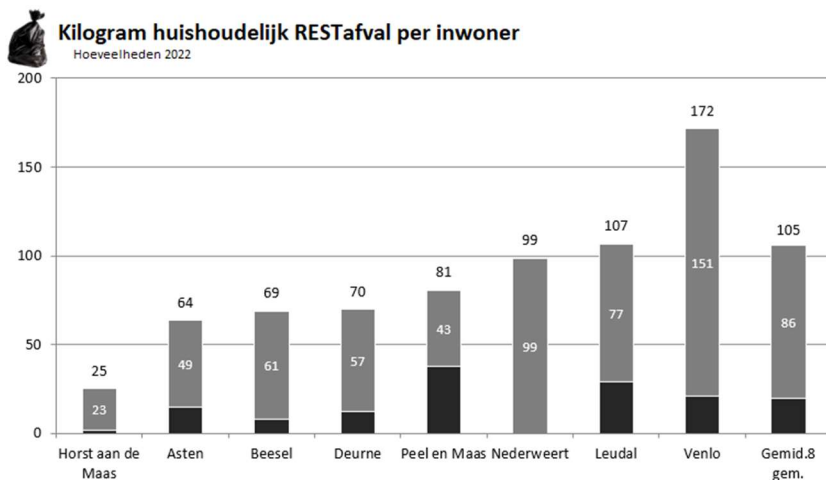
Niet veel gemeenten zamelen luiers apart in. In het restafval van Peel en Maas zit ongeveer 2,7 kg luiers per inwoner en er wordt 7,7 kg gescheiden opgehaald. 74% van het luiers wordt nu dus ingezameld en de trend is stijgend. Gemiddeld wordt er in de vergelijkbare stedelijkheidscategorie (Gem.SHK4) 1,8 kg per inwoner ingezameld. De best practice van SKH4 is Reusel-De Mierden met gratis afhaalbare afvalzakken en meerdere containers voor inzameling.

Figuur 12. Trend luiers

VERGELIJKING GRONDSTOFFEN IN DE REGIO

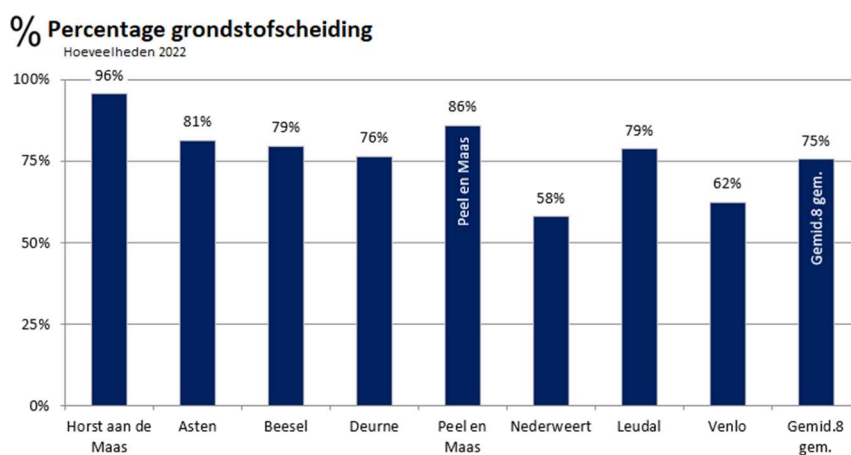
De hoeveelheid restafval varieert tussen gemeenten, met Horst aan de Maas met de laagste hoeveelheid per inwoner, slechts 25 kg. Een opvallend aspect is dat Horst aan de Maas en Nederweert (bijna) geen grof huishoudelijk afval meetellen in deze cijfers, terwijl bij Peel en Maas bijna de helft van het totale huishoudelijk restafval bestaat uit grof afval wat aanzienlijk hoger is dan bij de omliggende gemeenten. Horst aan de Maas heeft geen eigen milieustraat dus is verklaarbaar. Het gemiddelde van de hoeveelheid restafval wordt flink verhoogd door het aandeel van de niet-diftar gemeente Venlo.

Figuur 13. Hoeveelheid restafval in de regio

Wat betreft grondstoffscheiding presteert Peel en Maas bovengemiddeld. Alleen Horst aan de Maas haalt een hoger scheidingspercentage en lagere hoeveelheid huishoudelijk restafval per inwoner per jaar, voornamelijk dankzij het hoge serviceniveau bij het inzamelen van grondstoffen en het dure zak systeem. In Horst aan de Maas wordt keukenafval eenmaal per week apart opgehaald, en bewoners hebben de mogelijkheid om GFT-afval in kleine containers aan te bieden langs de straat. PMD en restafval worden één keer per twee weken opgehaald (net als in Peel en Maas).

Het gaat hierbij om de totale hoeveelheid restafval per inwoner per jaar, uitgesplitst naar fijn huishoudelijk restafval in grijs (hetgeen aan huis ingezameld wordt) en grof huishoudelijk restafval (hetgeen via de milieustraat ingezameld wordt).

Figuur 14. Afvalscheiding in de regio

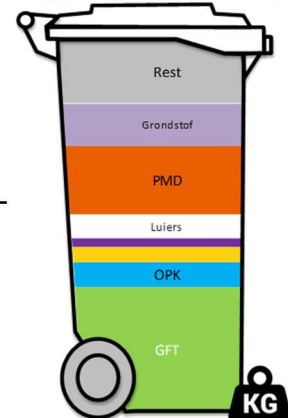
ANALYSE VAN SCHEIDINGSPOTENTIEEL

Met de sorteeranalyses is het mogelijk om in kaart te brengen welke grondstoffen (in kg) zich nog in het huishoudelijk restafval van Peel en Maas bevinden. Uit de analyse blijkt dat maar liefst 83% van het ingezamelde fijne restafval herbruikbare grondstoffen bevat. Er is geen recente sorteeranalyse van Peel en Maas beschikbaar.

Van de totale hoeveelheid restafval (43,0 kg per inwoner, exclusief grof afval) wordt 35,8 kg (83%) beschouwd als herbruikbare grondstof. Dit bestaat uit:

- GFT (Groente-, Fruit- en Tuinafval): 15 kg/inw.
- OPK (Oud Papier en Karton): 3 kg/inw.
- PMD (Plastic, Metaal, en Drinkverpakkingen): 8 kg/inw.
- Luiers: 3 kg/inw.

Samenstelling huishoudelijk fijn restafval
Gebaseerd op 43 kg fijn restafval per inwoner en sorteeranalyse.

83% Herbruikbare grondstoffen in het restafval

Theoretisch gezien zou een maximale reductie van fijn restafval kunnen worden bereikt, waarbij de 43 kg wordt teruggebracht tot slechts 7 kg per inwoner.

SERVICE(BELEVING) OPENBARE RUIMTE EN AFVALINZAMELING.

In deze paragraaf beschrijven wij de servicebeleving onder de inwoners van Peel en Maas. Daarvoor gebruiken we beschikbare bronnen: meldingen uit het meldingsstelsel, zwerfafvalcijfers en beschikbare uitkomsten van enquêtes.

Enquête onder inwoners

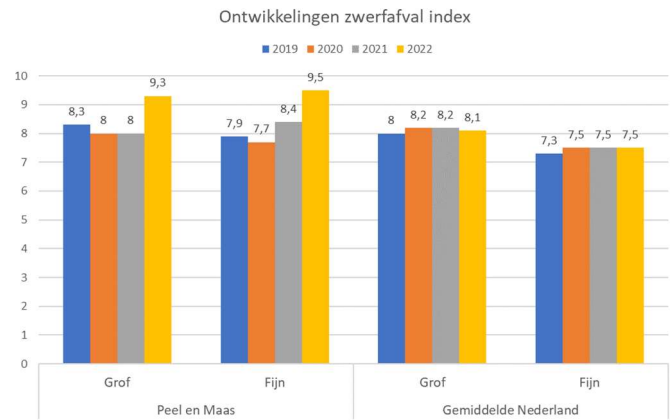
Gemeente Peel en Maas voerde in 2012, 2015 en 2018 enquêtes uit om de percepties van bewoners over het afvalbeleid te meten. De eerste enquête ging over de afvalproef in Egchel, waarin de nieuwe methode van afvalscheiding met 'dure zakken' getest werd. Bewoners van Egchel gaven deze proef gemiddeld een waardering van 7,2, in contrast met het oude systeem dat een gemiddelde beoordeling van 6,6 kreeg. Later werd de afvalproef uitgebreid naar Koningslust en Panningen, waar ze een soortgelijke enquête hielden. De bewoners van Koningslust en Panningen beoordeelde de afvalinzameling met een 7.9. Hierna is de nieuwe methode in heel Peel en Maas ingevoerd en is er een laatste enquête gehouden over de inzamelmethode, deze keer in de hele gemeente. Het gemiddelde cijfer hieruit was een 7.5.

Minder zwerfafval door Peel en Maas Schoon

Peel en Maas Schoon, een vrijwilligersorganisatie in de gemeente, begon in 2018 met 40 vrijwilligers die zwerfafval inzamelden. Dit groeide uit tot een netwerk van bijna 500 vrijwilligers. Door de coronabeperkingen introduceerden ze in 2021 een adoptieplan, waar vrijwilligers straatgedeelten adopteren om regelmatig schoon te houden. Peel en Maas Schoon doet nog meer: kijkt mee met prullenbakken, educatie en specifieke acties etc. Zie www.peelenmaasschoon.nl

Figuur 15. Beoordeling zwerfafval

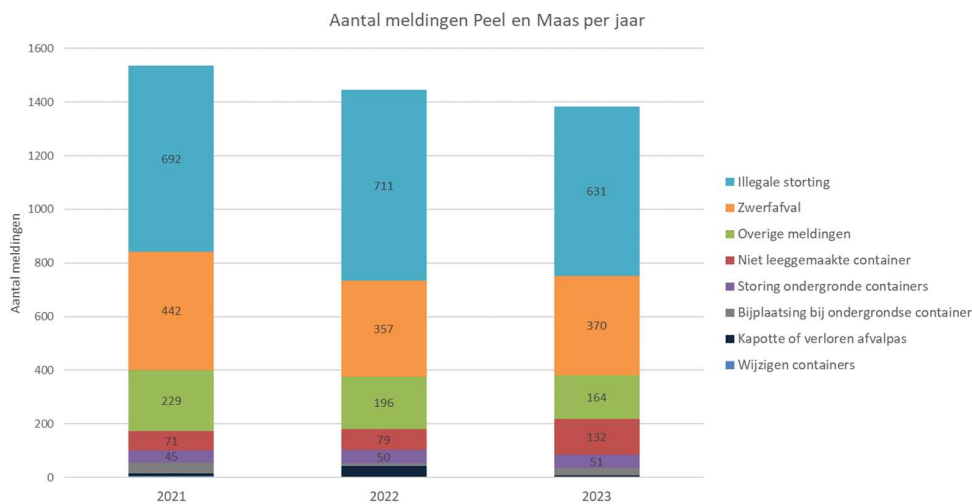
Het succes van het adoptieplan blijkt uit de zwerfafvalmonitoring, zoals weergegeven in de bijgevoegde grafiek. Dit zijn de rapportcijfers die de gemeente op basis van eigen monitoring ontvangt. Sinds de invoering in 2021 zijn de cijfers aanzienlijk verbeterd en presteert Peel en Maas beter dan elders in Nederland op vrijwel alle criteria van de zwerfafvalmonitor. Enkele gegevens lijken te ontbreken in de grafiek, zoals drijfvuil in water, bijgeplaatst afval bij containers en de vullingsgraad van afvalbakken. De zwerfafvalindexcijfers in de grafiek combineren alle aspecten van zwerfafval in een score, waarbij grof zwerfafval groter is dan 10 cm en fijn zwerfafval kleiner of gelijk is aan 10 cm.

Meldingen openbare ruimte

Sinds medio 2020 heeft de gemeente een meldingen systeem geïntroduceerd om diverse meldingen van inwoners te registreren. Inwoners hebben de mogelijkheid om meldingen te doen via diverse kanalen, waaronder een speciale: de landelijke MijnGemeente app.

Illegale stortingen en zwerfafval vormen de hoofdmoot van de meldingen die gedaan worden onder het hoofdonderwerp afval. Opvallend is dat er relatief weinig meldingen binnenkomen over bijplaatsing van afval. Dit is verklaarbaar omdat het Mensontwikkelbedrijf (MOB) standaard routes heeft om de bijplaatsingen bij de ondergrondse containers op te ruimen. Bij de supermarkten wordt het meeste afval gebracht naar de ondergrondse containers. Ook supermarkten helpen mee om de omgeving schoon te houden. De meldingen van inwoners gaan voornamelijk over illegale stortingen en zwerfafval.

Figuur 16. Aantal meldingen afval gerelateerd

INZET VAN COMMUNICATIE EN HANDHAVING

Communicatie over afval

In Peel en Maas wordt jaarlijks een contentkalender opgesteld om berichten voor

verschillende communicatiekanalen voor te bereiden en te plannen. Naast de geplande content zijn er specifieke communicatiemomenten die gericht zijn op educatieve activiteiten, zoals de jaarlijkse e-waste race. Al jarenlang nemen diverse scholen deel aan deze wedstrijd voor het inzamelen van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur. De gemeente voert zwerfafvalprojecten uit in samenwerking met een middelbare school, IVN (Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid), en Peel en Maas Schoon. Daarnaast faciliteren we Peel en Maas Schoon met bijvoorbeeld opruimacties, voorlichting, educatie op scholen.

Er is een Afvalapp Peel en Maas beschikbaar met alle informatie over afvalinzameling. Via de app kunnen pushberichten worden verstuurd. Met campagnes stimuleren we dat mensen deze app downloaden.

Handhaving

Sinds december 2021 zijn er eigen buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) in dienst. Sinds februari 2023 maakt Peel en Maas gebruik van het City Controle systeem. In de periode van februari 2023 tot heden zijn er 59 proces-verbalen opgesteld, variërend van illegale stortingen en parkeerovertredingen tot hondenpoep. Er is handhavend opgetreden tegen 5 afvaldumpingen. Van deze gevallen zijn er 4 met succes beboet, waarvan 2 direct zijn betaald, 2 na tussenkomst van de deurwaarder en het treffen van een betalingsregeling.

LAGE KOSTEN BIJ EEN BASISSTEEEM VOOR INZAMELING

In de analyse van de afvalstoffenheffing is gekeken naar de begroting van 2024, de componenten van de afvalstoffenheffing, de hoogte en de kostendekkendheid. De afvalstoffenheffing is op verschillende manieren vergeleken met andere gemeenten.

Begroting en kostendekkendheid 2024

Gemeente Peel en Maas geeft in de begroting 2024 het meerjarenperspectief voor de afvalstoffenheffing weer (zie tabel). Verder blijkt uit de begroting dat de kosten naar verwachting in de komende jaren met ongeveer 2% jaarlijks zullen stijgen. Deze kostenstijging komt boven op de inflatiecorrectie in 2024 als gevolg van hogere personeelskosten, brandstofprijzen en verwerkingskosten.

Lokale heffingen	2024	2025	2026	2027
Opbrengst afvalstoffenheffing	4.191.455	4.276.884	4.364.022	4.452.902
Opbrengst rioolheffing	5.810.749	5.999.000	6.058.290	6.178.056
OZB	9.133.344	9.361.712	9.595.813	9.787.729
Verblijfsbelasting	1.126.150	1.126.150	1.126.150	1.145.943

De uitgaven en kosten voor de afvalstoffenheffing voor 2024 zijn als volgt:

Onderdelen kostendekkendheid afval	Uitgaven	Opbrengsten
Uitgaven product afval rechtstreeks (product. 121)	€ 4.177.620	
Uitgaven m.b.t. straatreiniging (1/3e deel)	€ 26.866	
Overheadkosten afval	€ 540.665	
BTW-kosten m.b.t. afval	€ 457.810	
Rechtstreekste opbrengsten m.b.t. afval (product 121) zoals:		€ 807.000
- vergoedingen Nedvang,		
- opbrengsten milieupark,		
- subsidies m.b.t. zwerfafval		
Opbrengst reinigingsrecht en afvalstoffenheffing		€ 4.271.455
Kwijtschelding afvalstoffenheffing		-/- € 80.000
	€ 5.202.961	€ 4.998.445

Het merendeel van de kosten zijn rechtstreeks kosten voor afval en bedragen in totaal € 4.177.620,-. Daarnaast worden straatreinigingskosten, overheadkosten en BTW-kosten doorberekend (de BTW-kosten worden gecompenseerd via het BTW-compensatiefonds). De geraamde opbrengsten voor reinigingsrecht en afvalstoffenheffing bedragen € 4.191.455,- waarbij een verwachte kwijtschelding van € 80.000,- is meegenomen.

De afvalstoffenheffing is daarmee 96% kostendekkend. Het doel van de gemeente is 100% kostendekkendheid.

Het volgende overzicht presenteert de begroting ten opzichte van de realisatie vanaf 2021. De realisatiecijfers over 2023 zijn nog niet beschikbaar ten tijde van dit onderzoek.

Meerjarenoverzicht (bron: P&C-stukken Peel en Maas, bewerking IPR Normag)						
	B'21	R'21	B'22	R'22	B'24	
Uitgaven product afval	€ 4.134.393	€ 4.344.244	€ 3.778.479	€ 3.671.023	€ 4.177.620	
Straatreiniging	€ 45.941	€ 41.740	€ 47.224	€ 29.175	€ 26.866	
Overhead	€ 540.665	€ 540.665	€ 540.665	€ 540.665	€ 540.665	
BTW-kosten	€ 560.000	€ 488.196	€ 415.466	€ 478.219	€ 457.810	
Uitgaven	€ 5.280.999	€ 5.414.845	€ 4.781.834	€ 4.719.082	€ 5.202.961	
Opbrengsten	€ 1.179.000	€ 1.239.644	€ 978.100	€ 950.675	€ 807.000	
Afvalstoffenheffing	€ 3.626.950	€ 3.626.381	€ 3.872.367	€ 3.841.193	€ 4.271.455	
Kwijtscheldingen	€ -50.000	€ -72.123	€ -70.000	€ -80.371	€ -80.000	
Inkomsten	€ 4.755.950	€ 4.793.902	€ 4.780.467	€ 4.711.497	€ 4.998.455	
Kostendekkendheid	90%	89%	100%	100%	96%	

Uit dit overzicht blijkt het volgende:

- Begroting en realisatie liggen dicht bij elkaar. Er wordt redelijk scherp begroot. Onderdekking op bijvoorbeeld de kwijtscheldingen wordt in het daaropvolgende jaar gecorrigeerd.
- De opbrengsten van de grondstoffen lopen gestaag terug, hetgeen ook leidt tot een hogere afvalstoffenheffing. De kosten lijken redelijk stabiel te blijven.
- De mate van kostendekkendheid schommelt sterk: van fors onderdekkend, naar 100% in 2022, naar begrote onderdekking in 2023. Hetgeen overigens ook in de begroting voor 2024 voorkomt, met een verwachte kostendekking van 96%.

Benchmark opbouw afvalstoffenheffing 2024

De benchmark voor de opbouw van de afvalstoffenheffing in 2024 (bron: IPR Normag), biedt inzicht in de kostenstructuur per component. In de onderstaande tabel wordt aangegeven welke kosten door Peel en Maas wel of niet worden doorberekend, aangeduid in het rood. Aan de linkerkant van de tabel staan de kostencomponenten, gevolgd door de kosten die door Peel en Maas worden doorgerekend (of niet). Daarna wordt aangegeven hoeveel gemeenten uit de benchmark het betreffende kostencomponent wel of niet doorrekenen. In de vermelding van gemeenten tussen de laagste en hoogste waarde wordt het verschil weergegeven tussen de laagste doorberekening en de hoogste doorberekening. Soms komt het voor dat meerdere gemeenten hetzelfde tarief doorberekenen, wat af te lezen is aan het getal in de gekleurde vakjes (variërend van 1 gemeente tot 5 gemeenten).

Kostencomponent in afvalstoffenheffing	Eigen kosten (B'24)	Geen doorrekening	Wel doorrekening	Verdeling gemeenten (met doorrekening) tussen de laagste en hoogste waarde			
				Laagste	← →	Hoogste	
Perceptiekosten (inning)	€ 4,95	3	20	€ 0,02	5 2 4 2 1 1 2 1 1	1	€ 14,62
Handhaving	nvt	18	5	€ 1,27	3 1 1	1	€ 8,26
Communicatie	€ 0,51	11	12	€ 0,22	5 1 1 1 1 1 1	1 1	€ 11,02
Doorbelasting straatreiniging	€ 3,05	7	16	€ 1,12	1 2 1 2 3 1 1 1 1	2	€ 21,62
Doorbelasting concern	€ 27,52	1	22	€ 0,94	2 1 2 4 2 1 1 4 4	1	€ 42,04
Beleid, beheer en regie	€ 5,08	3	20	€ 0,16	2 3 2 4 1 3 2 1 1	1	€ 21,17
Uitvoeringskosten	€ 130,88	0	23	€ 36,06	1 2 1 1 1 4 2 1 3 4	1 2	€ 145,71
Verwerkingskosten (gesaldeerd)	€ -0,93	0	23	€ -0,93	1 3 3 4 1 3 1 2 1 2	1 1	€ 115,12
Inzamelmiddelen	€ 32,23	1	22	€ 9,27	4 2 4 1 1 2 2 1 1 1 1	2	€ 64,14
Kwijtscheldingen	€ 4,07	5	18	€ 1,56	2 1 2 1 3 1 1 2 1 1	1 2	€ 19,54
BTW-kosten	€ 23,30	1	22	€ 6,37	1 2 1 1 2 3 1 5 1 3 1 1	1	€ 51,17

Bron: vergelijking afvalstoffenheffing database IPR Normag = eigen gemeente

Figuur 17. Vergelijking kosten in de afvalstoffenheffing

Toelichting per kostenpost:

- Perceptiekosten (inning). Gemeente Peel en Maas zit in de middenmoot bij de doorberekening van deze kosten. Waarbij 3 gemeenten deze kosten niet doorberekenen en 20 gemeenten wel. Van deze 20 gemeenten hebben er 5 gemeenten € 0,02 doorberekend in de afvalstoffenheffing, terwijl 1 gemeente het hoogste bedrag doorrekent van € 14,62. In tegenstelling tot deze variatie rekt de gemeente Peel en Maas als enige € 4,95 per huishouden door voor perceptiekosten.
- Wat handhaving betreft, rekt Peel en Maas niets door in de afvalstoffenheffing, waarmee ze tot de grotere groep gemeenten behoren die dit niet doet. Dat is wel mogelijk en toegestaan.
- Voor communicatie rekt Peel en Maas, net als 4 andere gemeenten, het laagste bedrag. De helft van alle gemeenten berekent überhaupt geen kosten voor communicatie door.
- Bij de doorbelasting van straatreiniging en voor beleid, beheer en regie is gemeente Peel en Maas aan de onderkant van de bandbreedte terug te vinden.
- De uitvoeringskosten zijn relatief hoog, er zijn twee gemeenten met hogere uitvoeringskosten.
- De verwerkingskosten, kwijtscheldingen en btw-kosten lijken vergeleken met andere gemeenten redelijk gelijk tot laag.

Kosteneffectiviteit in Peel en Maas

Kosteneffectiviteit toont de verhouding tussen de kosten van het afvalbeheer in relatie tot de prestatie. Om de kosteneffectiviteit te beoordelen zijn de kosten en prestaties van Peel en

gegevens voor de regio, gebaseerd op 2023. Verder geeft de tabel ook aan wat de heffingsgrondslag is: het maakt immers uit welke keuzes gemeenten maken in de wijze waarop de totale afvalstoffenheffing gedekt moet worden. Verder geeft de tabel ook de kosten voor het afvalbeheer weer, een andere benadering voor de kosten.

Afvalstoffenheffing 2023

	Grondslag afvalstoffenheffing in 2022*1	Tarief per huishouden*2		
		Een-persoon	Meer-persoons	Afval-beheer
Horst aan de Maas	Dure zak & aantal personen	€ 183	€ 253	● € 253
Asten	Volume & frequentie	€ 154	€ 225	○ € 225
Beesel	Volume & frequentie	€ 192	€ 233	◐ € 233
Deurne	Volume & frequentie	€ 159	€ 213	○ € 213
Peel en Maas	Aantal personen	€ 181	€ 231	● € 231
Nederweert	Gewicht	€ 242	€ 253	◐ € 253
Leudal	Volume, frequentie & aantal personen	€ 200	€ 305	◐ € 305
Venlo	Aantal personen	€ 165	€ 274	◐ € 274
Gemiddeld		€ 178	€ 257	€ 257

Bron: *1 Rapportage Afvalstoffenheffing (Definitief februari 2023) en *2 COELO (versie 2 d.d. 31-5-2023) Afvalbeheerkosten: ○ laagst en ● hoogst

Figuur 19. Vergelijking afvalstoffenheffing in de regio

Gemeente Peel en Maas heeft in 2023 een gemiddelde afvalstoffenheffing van € 181,- voor een eenpersoonshouden en € 231,- voor een meerpersoonshouden. Het tarief voor een eenpersoonshouden is hoger dan het gemiddelde terwijl het tarief voor een meerpersoonshouden lager is dan het gemiddelde in deze regio. Verder zijn de afvalbeheerkosten hoger dan het gemiddelde in de regio. De vraag is wat dit precies betekent. Deurne heeft het laagste tarief maar een ander tariefsysteem en andere afvalinzamelcijfers.

EN HOE ZIET DE UITWISSELING VAN INFORMATIE ER TUSSEN RAAD EN COLLEGE UIT?

De gemeenteraad heeft voor de afvalinzameling een kaderstellende en controlerende taak. In deze paragraaf wordt ingegaan op de informatievoorziening en het soort informatie dat tussen college en raad en andersom uitgewisseld wordt. De raad van Peel en Maas lijkt sterk gericht op service en kostenbeheersing. De milieuprestaties van de gemeente zijn goed, maar er is geen specifiek afvalbeleid. Eventuele doelen worden gesteld in de kaderstelling. Dit geldt ook in andere beleidsdomeinen als uitgangspunt. De wens is om samen te werken waar mogelijk, zoals met de vrijwilligersorganisatie Peel en Maas Schoon en kijken naar mogelijkheden van een (netwerk) circulair ambachtscentrum in samenwerking met lokale bedrijven zoals de kringloopbedrijven, Hal 9 etc.

De gemeenteraad wordt betrokken bij het afvalbeleid, voornamelijk vanuit de kaderstelling en de programmadoelen in de P&C-stukken. Om de raad goed voor te bereiden, worden werksessies gehouden om actuele onderwerpen te bespreken, zoals relevante kostenontwikkelingen, kwaliteit van afvalstromen of de oudpapierinzameling met vrijwilligers. Deze sessies zijn informeel en dienen als bijpraatsessies tussen raad, ambtelijk apparaat en college. De uiteindelijke besluitvorming vindt plaats in de gemeenteraad.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de raadsbesluiten die genomen zijn, de raadsinformatiebrieven die verzonden zijn, in moties, amendementen en technische vragen vanuit de raad. De uitgebreide toelichting staat in de bijlage.

Raadsbesluiten

Op 17 april 2024 heeft de raad een nieuw kader vastgesteld, waaronder voor afval. Deze vervangt het eerdere kader van 31 mei met zes kaders voor afvalinzameling (zoals eerder

benoemd). Op 19 december 2017 is een raadsbesluit genomen voor de waardenoriëntatie en kaderstelling van de thema's ruimte en economie. Dit besluit resulteerde in de intrekking van zes beleidsnota's, waaronder de kaderstelling afvalinzameling uit 2011.

Amendementen

- 10 november 2020: Afvalstoffenheffing (verworpen)
Voorstel tot gratis restafvalzakken, verhoging afvalstoffenheffing met € 20,-.
- 15 december 2020: Schrappen vergoeding restafvalzakken (aangenomen)
Aanpassing begroting 2021 met behoud van gratis restafvalzakken en invoering vergoedingen voor groenafval op de milieustraat.
- Februari 2021: Verhoging afvalstoffenheffing (verworpen)
Voorstel tot verhoging afvalstoffenheffing met € 5,-, handhaving poorttarief voor groot afval.

Moties

- 10 november 2020: Anders omgaan met afval (verworpen)
Onderzoek naar scheiden van alleen groen- en restafval met financiële consequenties.
- 5 september 2023: Doneerring (aangenomen)
De Raad van Peel en Maas constateert dat recyclebare plastic flesjes en blikjes nog steeds in afvalbakken belanden, ondanks recente invoering van statiegeld. De 'Doneer-Ring', een concept van 'The Happy Activist', biedt een eenvoudige oplossing door op maat gemaakte ringen rond afvalbakken te plaatsen. De gemeente kan de kosten voor de pilot van DoneerRing terugverdienen via de Zwerfafvalvergoeding van Nedvang. De motie roept het college op om Peel en Maas aan te melden voor de pilot, de kosten terug te vorderen via de Zwerfafvalvergoeding van Nedvang, en de DoneerRing als pilot toe te passen op locaties zoals het centrum van Panningen of bij het Bouwens van der Boije college.

Brieven en Antwoorden

1. 8 februari 2021: Antwoordbrief inzake Ophalen GFT Afval
Beantwoording van vragen over afvalbeleid.
2. 15 mei 2023: Antwoordbrief inzake Ophalen GFT Afval
Reactie op vragen met verduidelijking van besparingen door frequentievermindering.
3. 24 mei 2023: Nazending Extra Informatie VVD-fractie GFT Inzameling
Aanvullende informatie, inclusief besparing door frequentievermindering van GFT-inzameling.

Informatieve bijeenkomsten

- 5 september 2021: Werksessie Afval Raad
Discussie over kosten, service, en milieu. Meerderheid tegen invoering diftarsysteem.
- 5 september 2023: Werksessie Afval Raad
Updates over afvalcijfers en lopende kwesties. Voorstel voor kostenbesparingen en afvalverzamelingsopties.

BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksvragen beantwoord. En worden de uitkomsten getoetst aan het normenkader.

HOE DOELTREFFEND IS HET AFVALBELEID?

a. Wat is het afvalbeleid in de gemeente Peel en Maas? En welke keuzes heeft de gemeente gemaakt in de inzamelstructuur?

Gemeente Peel en Maas heeft geen beleidsplan voor de afvalinzameling. Maar er is wel afvalbeleid. Het afvalbeleid is vastgelegd in verschillende documenten: de Kaderstelling Ruimte (van april 2024, met programmadoelen en jaarlijkse uitvoeringsafspraken. Vaststelling, bijstelling en verantwoording loopt via de begroting en jaarrekening (P&C-cyclus). In de begroting is de afvalstoffenheffing vastgesteld. De Afvalstoffenverordening Peel en Maas en in de Duurzaamheidsagenda “Beleef samen duurzaamheid”.

Het afvalbeleid is gericht op ‘afval als grondstof’ met een lange termijn doelstelling voor 100% circulair in 2050 in gemeente Peel en Maas. Deze ambitie is vertaald naar ‘er is geen afval meer’. De wijze waarop deze doelstelling gehaald wordt ten opzichte van de huidige prestaties is daarin niet gemaakt. Wel worden met regelmaat stappen gezet om de doelstelling voor 100% circulair in 2050 te halen: zo onderzoekt de gemeente de mogelijkheden om de afvalstromen te optimaliseren (zoals op het Milieupark) en is er (veel) aandacht voor communicatie, educatie, voorlichting en preventie. De gemeente kiest hierin voor een pragmatische aanpak van incrementele beleidsvorming. Oftewel, er zijn lange termijn doelen en alle projecten dragen daar een stuk aan bij. Of daarmee ook de doelstelling gehaald gaat worden, is niet verder vastgelegd of besproken.

Het beleid op straat kenmerkt zich door een hoge service voor de grootste grondstofstromen (GFT, PMD en OPK worden aan huis ingezameld) en voor het ophalen van restafval. Kenmerkend is de inzameling van het huishoudelijk restafval met zakken die door de gemeente verstrekt worden.

Wat is er bekend over de doeltreffendheid ervan: hoe verhoudt het afvalbeleid van Peel en Maas zich tot vergelijkbare gemeenten en tot landelijke doelstellingen?

De doeltreffendheid van het beleid is lastig vast te stellen omdat er geen concrete doelstelling ligt voor het afvalbeleid in de nabije toekomst. Er zijn twee manieren om de doeltreffendheid alsnog te toetsen: door te toetsen in welke mate de prestaties in lijn liggen met landelijke doelstellingen (zoals het VANG-beleid) en door te toetsen hoe gemeente Peel en Maas zich verhoudt tot andere gemeenten.

Vanuit het VANG-beleid was lange tijd de doelstelling voor gemeenten om in 2020 minder dan 100 kg restafval per inwoner per jaar te hebben en 75% grondstofscheiding te bereiken en richting 2025 nog 30 kg restafval te hebben. Hoewel deze concrete doelen recent zijn losgelaten, geven ze een goede indicatie waar gemeenten lange tijd op gestuurd hebben. Met een prestatie van 81 kg restafval per inwoner per jaar in 2022 en 86% grondstofscheiding is duidelijk dat gemeente Peel en Maas ruimschoots aan de doelen voldoet.

In relatie tot andere gemeenten zijn er twee manieren om te vergelijken: te vergelijken met het gemiddelde in de stedelijkheidsklasse van Peel en Maas (gemeenten die dus een vergelijkbare hoeveelheid laagbouw en bevolkingsdichtheid hebben) en met de best

presterende gemeente. Het gemiddelde in 2022 in stedelijkheidsklasse 4 was 129 kg restafval, de best presterende gemeente had 17 kg restafval. In vergelijking met andere gemeenten van vergelijkbare grootte doet gemeente Peel en Maas het kortom goed. Maar kan het wel degelijk ook nog een stuk beter.

b. Hoe zijn bewoners betrokken bij de totstandkoming van het afvalbeleid en de daaruit volgende keuzes voor de inzamelstructuur? En hoe tevreden zijn bewoners over het afvalbeleid?

In de visie van gemeente Peel en Maas op participatie spelen inwoners een zeer centrale rol bij beleidsvorming. De introductie van de huidige manier van inzamelen is daar een voorbeeld van. De gemeente heeft in kleine stappen en door ruime tijd te nemen voor de implementatie duidelijk draagvlak weten te krijgen voor de huidige manier van inzamelen. In recentere jaren zijn er geen directe voorbeelden waarop inwoners betrokken bij de beleidsvorming en keuzes in de inzamelstructuur. Dit lijkt vooral ook samenhang te hebben door het ontbreken van een beleidsplan.

Positief is de periodieke enquêtes van gemeente Peel en Maas om de tevredenheid van inwoners te peilen over het afvalbeleid. Er zijn een aantal metingen gedaan vanaf 2012. In 2012 begon de eerste enquête over de afvalproef in Egchel, waarbij bewoners de nieuwe methode van afvalscheiding met 'dure zakken' gemiddeld een waardering van 7,2 gaven, in vergelijking met het oude systeem dat een gemiddelde beoordeling van 6,6 kreeg. Deze proef werd later uitgebreid naar Koningslust en Panningen, waar bewoners de afvalinzameling beoordeelden met een 7,9. Na de succesvolle tests is de nieuwe methode in de hele gemeente ingevoerd en werd er een laatste enquête gehouden, waaruit een gemiddeld cijfer van 7,5 kwam.

Daarnaast zijn 500 vrijwilligers betrokken bij Peel en Maas Schoon, een vrijwilligersorganisatie in de gemeente die zwerfafval opruimen. In 2021 introduceerde deze organisatie een adoptieplan waarbij vrijwilligers straatgedeelten adopteren om regelmatig schoon te houden. Het succes van dit adoptieplan blijkt uit de zwerfafvalmonitoring, waarbij Peel en Maas beter presteert dan elders in Nederland op vrijwel alle criteria van de zwerfafvalmonitor. Inwoners zijn via dit platform nadrukkelijk betrokken bij het afvalbeleid.

c. Op welke manier is de gemeenteraad hierbij betrokken vanuit hun kaderstellende en controlerende rol? Bijvoorbeeld bij het vaststellen van relevante beleidsdocumenten, de terugkoppeling over de belangrijkste prestatie-indicatoren en het stellen van raadsvragen, moties en amendementen?

In de samenwerking tussen college en raad valt op dat de gemeenteraad actief betrokken is en wordt bij het afvalbeleid. Er worden regelmatig moties en amendementen ingediend en regelmatig worden er raadsvragen gesteld over onderdelen van het afvalbeleid. Het college informeert de gemeenteraad actief via zogenaamde informatiebijeenkomsten, waarin op een informele wijze de gemeenteraad bijgepraat wordt over allerlei actualiteiten en wordt bevraagd over wat de raadsleden vinden van bepaalde ontwikkelingen.

De kaderstelling is tegelijkertijd ingewikkeld. Want waarop stuurt de gemeenteraad nu precies ten aanzien van het afvalbeleid? En bij de implementatie van maatregelen blijft ook onduidelijk hoe de raad hier nu precies op stuurt. In twee voorbeelden is deze lastige kaderstelling duidelijk te maken: de kaderstelling in de informatieve bijeenkomsten en de discussie over de afvalstoffenheffing in 2023.

De informatieve bijeenkomsten zijn een voorbeeld waarbij de gemeenteraad zichzelf actief buiten spel heeft gezet. De bijeenkomsten zijn in de eerste plaats niet openbaar en zijn ook geen onderdeel van de reguliere raadsagenda. Uit de notulen van deze bijeenkomsten is tegelijkertijd duidelijk dat de raad wel degelijk gevraagd wordt om haar mening en daardoor richting geeft aan het beleid (zoals door middel van peilingen met Mentimeter). Dat maakt verdere kaderstelling voor de gemeenteraad lastig.

Het tweede voorbeeld is de bespreking van de hoogte van de afvalstoffenheffing in 2023. Concreet ging het om de vraag of de restafvalzakken wel of niet een tarief zouden moeten krijgen, oftewel om de beleidsmatige vraag of de gemeente deze vorm van diftar zou moeten introduceren of niet. Uit de raadsbespreking blijkt hoe lastig dit voor raadsleden was om te doorgronden. Dit is ergens ook logisch door het ontbreken van concrete beleidsdoelen: waar wil je met elkaar heen als gemeente? De vaststelling van de afvalstoffenheffing is niet een logische plek om beleidsmatige keuzes te maken, maar eerder deze keuzes te vertalen naar financiële middelen.

HOE DOELMATIG IS DE UITVOERING VAN HET AFVALBELEID?

a. Waaruit bestaan de kosten van de uitvoering van het afvalbeleid?

De kosten van de uitvoering van het afvalbeleid worden jaarlijks door de gemeenteraad behandeld bij het bepalen van de hoogte van de afvalstoffenheffing. Deze kosten bestaan uit een groot aantal kostenposten waar de volgende het merendeel van uitmaken: uitvoeringskosten, inzamelmiddelen, verwerkingskosten, beleidskosten. In het volgende overzicht zijn de kosten van gemeente Peel en Maas weergegeven, inclusief een vergelijking met andere gemeenten. Op pagina 23 van deze rapportage is de tabel volledig toegelicht.

Kostencomponent in afvalstoffenheffing	Eigen kosten (B'24)	Geen doorrekening	Wel doorrekening	Verdeling gemeenten (met doorrekening) tussen de laagste en hoogste waarde			
				Laagste	→ ←	Hoogste	
Perceptiekosten (inning)	€ 4,95	3	20	€ 0,02	5 2 4 2 1 1 2 1 1	1	€ 14,62
Handhaving	nvt	18	5	€ 1,27	3 1 1	1	€ 8,26
Communicatie	€ 0,51	11	12	€ 0,22	5 1 1 1 1 1 1 1	1	€ 11,02
Doorbelasting straatreiniging	€ 3,05	7	16	€ 1,12	1 2 1 2 3 1 1 1 1 1	2	€ 21,62
Doorbelasting concern	€ 27,52	1	22	€ 0,94	2 1 2 4 2 1 1 4 4	1	€ 42,04
Beleid, beheer en regie	€ 5,08	3	20	€ 0,16	2 3 2 4 1 3 2 1 1	1	€ 21,17
Uitvoeringskosten	€ 130,88	0	23	€ 36,06	1 2 1 1 1 4 2 1 3 4	1 2	€ 145,71
Verwerkingskosten (gesaldeerd)	€ -0,93	0	23	€ -0,93	1 3 3 4 1 3 1 2 1 2	1 1	€ 115,12
Inzamelmiddelen	€ 32,23	1	22	€ 9,27	4 2 4 1 1 2 2 1 1 1 1	2	€ 64,14
Kwijtscheldingen	€ 4,07	5	18	€ 1,56	2 1 2 1 3 1 1 2 1 1	1 2	€ 19,54
BTW-kosten	€ 23,30	1	22	€ 6,37	1 2 1 1 2 3 1 5 1 3 1 1	1	€ 51,17

Bron: vergelijking afvalstoffenheffing database IPR Normag = eigen gemeente

In deze kostenopstelling zijn met name het ontbreken van een doorberekening van de handhavingskosten, de hoge uitvoeringskosten en verder lage of gemiddelde kosten voor de overige kostencomponenten opvallend.

b. Hoe wordt gestuurd op de kostenbeheersing? En hoe presteert gemeente Peel en Maas in vergelijking met andere gemeenten (omliggende en landelijk vergelijkbare)?

De sturing op kostenbeheersing is in gemeente Peel en Maas georganiseerd op twee manieren. Enerzijds is er een scherpe afbakening tussen intern opdrachtgever en opdrachtnemer waardoor er rolduidelijkheid is en kosten altijd op een goede manier afgewogen kunnen worden. Anderzijds wordt bij beleidskeuzes ook altijd gekeken naar de ontwikkelingen in de markt(prijzen). Deze prijzen worden langs de eigen tarieven gehouden om zo grip te hebben op de kosten. Verder werkt gemeente Peel en Maas samen binnen Afvalsamenwerking Limburg (ASL) met andere Limburgse gemeenten bij het aanbesteden van de verwerking van de grote afvalstromen restafval en GFT.

De vergelijking met andere gemeenten is in de analyse op twee wijzen uitgevoerd. De eerste vergelijking is op basis van algemene informatie over de afvalstoffenheffing uitgevoerd met omliggende gemeenten. De tweede vergelijking is de benchmark huishoudelijk afval, welke een vergelijking presenteert op basis van de doelmatigheid van de gemeente.

In de vergelijking in de regio op algemene hoogte van de afvalstoffenheffing, heeft gemeente Peel en Maas een lagere afvalstoffenheffing dan omliggende gemeenten, op twee gemeenten na: Deurne en Asten. De overige gemeenten zijn gemiddeld genomen hoger dan gemeente Peel en Maas. Verder valt daarin op dat gemeente Peel en Maas, en gemeente Venlo, in deze regio als enige het aantal personen in een huishouden als grondslag voor de afvalstoffenheffing hanteren. De overige gemeenten hebben een vorm van differentiatie van tarieven (diftar).

Afvalstoffenheffing 2023

	Grondslag afvalstoffenheffing in 2022*1	Tarief per huishouden*2		
		Een-persoon	Meer-persoons	Afval-beheer
Horst aan de Maas	Dure zak & aantal personen	€ 183	€ 253	 € 253
Asten	Volume & frequentie	€ 154	€ 225	 € 225
Beesel	Volume & frequentie	€ 192	€ 233	 € 233
Deurne	Volume & frequentie	€ 159	€ 213	 € 213
Peel en Maas	Aantal personen	€ 181	€ 231	 € 231
Nederweert	Gewicht	€ 242	€ 253	 € 253
Leudal	Volume, frequentie & aantal personen	€ 200	€ 305	 € 305
Venlo	Aantal personen	€ 165	€ 274	 € 274
Gemiddeld		€ 178	€ 257	€ 257

Bron: *1 Rapportage Afvalstoffenheffing (Definitief februari 2023) en *2 COELO (versie 2 d.d. 31-5-2023) Afvalbeheerkosten: ○ laagst en ● hoogst

In de tweede vergelijking is de benchmarkrapportage over het jaar 2022 gehanteerd als meest recente bron. De volgende figuur presenteert de gegevens van gemeente Peel en Maas in vergelijking met andere gemeenten. Op de horizontale as zijn de afvalbeheerkosten weergegeven, op de verticale as het aantal kilogram restafval per inwoner per jaar.

Gemeente Peel en Maas doet het in vergelijking met veel andere gemeenten duidelijk goed. De gemeente is de enige gemeente met een 'basis-systeem' welke in het kwadrant zit met lage kosten en weinig restafval. De andere gemeenten in dit kwadrant hanteren bijna allemaal een combinatie van tariefs- en servicedifferentiatie, oftewel diftar en

een hoge service op grondstoffen en een lage service op restafval. Of één van deze twee.

Kosteneffectiviteit

c. Hoe ontwikkelt zich de omvang van deze kosten nu en mogelijk in de toekomst?

Uit het meerjarenperspectief in de programmabegroting 2024 komt naar voren dat de kosten naar verwachting met € 50.000,- structureel stijgen in de komende jaren, als gevolg van lagere opbrengsten voor oud papier en karton. Verder komt in de begrote afvalstoffenheffing een inflatiecorrectie van ongeveer 2% naar voren. Daarmee heeft de raad enig zicht op de ontwikkeling naar de toekomst toe.

Er zijn op basis van het uitgevoerde onderzoek de volgende ontwikkelingen verwacht in de afvalstoffenheffing, zonder verdere aanpassingen van de inzamelstructuur:

- Hogere afvalstoffenheffing als gevolg van kostendekkendheid. De gemeenteraad heeft 100% kostendekkendheid als uitgangspunt bij het bepalen van de hoogte van de afvalstoffenheffing. Omdat de heffing voor 2024 op 96% kostendekkendheid begroot is, zal de heffing in de komende jaren naar boven bijgesteld moeten worden.
- Lagere opbrengsten en stijging van de verwerkingskosten. Dit heeft enerzijds te maken met het steeds lager worden van vergoedingen vanuit verschillende producentenverantwoordelijkheden (zoals voor PMD) voor matrassen krijgen we juist een hogere vergoeding en anderzijds met het stijgen van de verwerkingskosten van sommige grondstoffen als gevolg van onder meer inflatie.

- Hogere inflatie dan verwacht. In 2022 en 2023 is de werkelijke inflatie hoger geweest dan de begrote inflatie. Deze situatie wordt voor de komende jaren ook verwacht aan te houden. Dat leidt tot een hogere kostenpost voor de inzamelkosten, zoals voor personeel en voor voertuigen, brandstof, containers, etc.

d. Welke keuzes zijn mogelijk om deze kosten te beïnvloeden? (bijv. wel/niet eigen beheer)

Gemeenten hebben verschillende mogelijkheden om te sturen op de hoogte van de kosten. Bij gemeente Peel en Maas vindt deze sturing plaats binnen de context van een gemeente met relatief lage kosten.

De grootste kostencomponenten in de afvalstoffenheffing zijn de verwerkingskosten, de inzamelmiddelen en de uitvoeringskosten. De verwerkingskosten zijn beperkt beïnvloedbaar door gemeentelijk beleid. En gemeente Peel en Maas doet het daar ook een stuk beter dan andere gemeenten. De kans om daar tot nog lagere kosten te komen is nihil. De uitvoeringskosten zijn bij gemeente Peel en Maas hoog, ook in vergelijking met andere gemeenten. De keuzes die leiden tot betere afvalscheiding zijn kostbaar. En zijn beperkt beïnvloedbaar, maar zouden lager moeten kunnen worden. Tenslotte zijn inzamelmiddelen altijd grote kostenposten, maar scoort gemeente Peel en Maas in de middenmoot. En ligt het daardoor niet voor de hand hier direct naar te kijken.

De keuze van het wel of niet in eigen beheer uitvoeren van de afvalinzameling moet in dit licht bezien worden. In algemene zin doet gemeente Peel en Maas het zowel op beleidsmatig als financieel gebied goed. En is dat geen directe aanleiding om te kijken naar andere organisatievormen zoals het uitbesteden of samenwerken binnen een samenwerkingsverband met andere gemeenten. Hoogstens op de uitvoeringskosten zou hier nog enig voordeel te behalen moeten zijn. Wel is het huidige model kwetsbaar in de personele bezetting: het wegvallen van één of enkele personen kan een forse impact hebben op het bestendigen van de huidige – succesvolle – organisatie.

e. Op welke manier is de gemeenteraad hierbij betrokken vanuit hun kaderstellende en controlerende rol?

De gemeenteraad is op verschillende manieren betrokken bij de kaderstellende en controlerende rol in het kader van het afvalbeleid.

De Kaderstelling Ruimte kijkt voor ongeveer 10 jaar vooruit. De programmadoelen worden om de 4-5 jaar bijgesteld, of eerder wanneer dit nodig is. Jaarlijkse uitvoeringsafspraken met raad en college worden rechtstreeks gekoppeld in P&C-stukken Concretere visievorming door middel van afval- of grondstoffenbeleid vindt in mindere mate plaats. Als er stukken voorliggen is de raad actief en betrokken door middel van het indienen van moties en amendementen.

De verdere kaderstelling in het vaststellen van de afvalstoffenheffing laat dit gemis van een beleidsplan en visie zien: het is lastig om op basis van de cijfers te bepalen of de heffing nu hoog of laag is. En wat daarmee verstandig is om te doen, om bijvoorbeeld nog minder restafval of betere grondstoffen in te zamelen.

Minder goed is de raad bij haar kaderstellende taak waar het gaat om opinie- en beeldvorming. De informatieve en informele bijeenkomsten met het college geven enerzijds een goede informatiepositie voor de raadsleden zodat zij goed op de hoogte zijn van hetgeen er speelt. Anderzijds is het niet-openbare karakter van deze bijeenkomsten en

het peilen van voorkeuren van de raadsleden tijdens deze bijeenkomsten voor beleidsrichting beperkend voor de mate waarin de raad kaderstellend kan zijn.

Voor de controlerende taak krijgt de gemeenteraad voldoende informatie en inzichten van het college via de P&C-stukken in algemene zin. En kunnen raadsleden redelijk toezicht houden op de voortgang op hoofdlijnen.

Tegelijkertijd biedt het ontbreken van concrete beleidsdoelen en ambities de raadsleden ook weinig instrumenten om het college te controleren en scherp te houden. Als er geen doelen zijn, is het lastig om een goed moment te vinden om het college aan te spreken.

f. In hoeverre en op welke wijze worden deze kosten verdisconteerd naar een bijdrage van inwoners, bedrijven e.d.?

De kosten worden verdisconteerd door middel van de afvalstoffenheffing. Er is sprake van een beperkte inzet van het reinigingsrecht voor bedrijven. De combinatie van een goede prestatie in de benchmark (en het gegeven dat er wordt gebenchmarkt) huishoudelijk afval en de verklaarbare kostenopstelling in de afvalstoffenheffing-benchmark van IPR Normag, maken dat er goede grip is op de kosten. En daarmee ook vertrouwen dat de kosten op een goede wijze worden verdisconteerd.

Wat verder opvalt is dat de opbrengsten van het afvalbeleid verder gaan dan alleen de ingezamelde kilo's restafval en grondstoffen. De eigen dienst wordt gezien als de 'ogen en oren' van de gemeente op straat doordat zij op alle plekken in de gemeente komen. En biedt ook een goede plek voor arbeidsreïntegratie en participatie.

g. In hoeverre zijn beargumenteerde keuzes hiervoor aan de gemeenteraad voorgelegd?

De voorgelegde keuzes zijn beleidsmatig dun en daardoor voor raadsleden lastig af te wegen.

EN HOE GOED DOET GEMEENTE PEEL EN MAAS HET DAN?

De volgende invulling van het normenkader geeft de toetsing aan de huidige prestaties. Groen is hierbij goed, oranje is een onderwerp dat aandacht nodig heeft en rood is nog niet voldoende uitgewerkt.

Normenkader Rekenkameronderzoek Afvalbeleid gemeente Peel en Maas		
Vraag	Norm	
Doelmatigheid	a. Wat is het afvalbeleid in de gemeente Peel en Maas?	Het beleid voldoet aan de landelijke VANG-doelstelling Het beleid is bekend bij inwoners en wordt periodiek gemeten en geëvalueerd De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn duidelijk tussen de betrokkenen in de afvalketen Inzicht in de gemaakte keuzes in de inzamelstructuur
	b. Wat is er bekend over de doeltreffendheid ervan?	De prestaties sluiten aan op landelijke doelstellingen De doelstellingen zijn helder en SMART geformuleerd De kwaliteit van specifieke afvalstromen is bekend en conform het Landelijk Afvalplan (LAP-3) De gemeente heeft inzicht in de omvang van de afgekeurde afvalstromen en stuurt op de kwaliteit door concrete maatregelen. De prestaties op milieu, service en kosten zijn gelijk of beter dan bij vergelijkbare gemeenten.
	c. Hoe zijn bewoners betrokken bij de totstandkoming van het afvalbeleid?	Er is beschreven hoe inwoners worden betrokken Mate van tevredenheid van inwoners over het afvalbeleid.
	d. Op welke manier is de gemeenteraad hierbij betrokken?	Betrokkenheid van de gemeenteraad bij beleidsvorming en -sturing. Er wordt invulling gegeven aan de wensen van de raad.
Doeltreffendheid	a. Waaruit bestaan de kosten van de uitvoering?	De gemeente heeft alle relevante kostenposten opgenomen in de afvalstoffenheffing Er is een classificatie van kosten als directe en indirecte uitvoeringskosten.
	b. Hoe wordt gestuurd op kostenbeheersing?	Het controlemechanisme voor kostenbeheersing is beschreven. In het afvalbeleid zijn duidelijke indicatoren opgenomen om de voortgang van het beleid te toetsen.
	c. Hoe ontwikkelt zich de omvang van deze kosten?	Er is inzicht in toekomstige kostenontwikkelingen. De raad heeft inzicht in de samenhang tussen kosten en keuzes in het afvalbeleid.
	d. Welke keuzes zijn mogelijk om deze kosten te beïnvloeden?	De gemeente heeft een helder beeld van de (technische) mogelijkheden om de kwaliteit van het ingezamelde afval te verbeteren.
	e. In hoeverre worden kosten verdisconteerd naar inwoners en bedrijven?	Transparantie over kostenverdeling naar belanghebbenden.
	f. In hoeverre zijn keuzes voorgelegd aan de gemeenteraad?	De raad heeft goed inzicht in de opbouw van de afvalstoffenheffing. Mate van goedkeuring en instemming van de gemeenteraad.

We staan kort stil bij de oranje en rode onderwerpen;

- Het beleid voldoet aan de landelijke VANG-doelstelling. Gemeente Peel en Maas heeft een doelstelling gericht op 100% circulair in 2050 en vertaald naar geen restafval in 2050. En voldoet aan de landelijke doelstellingen. Maar door het ontbreken van duidelijke doelstellingen vanuit het beleid, zijn de VANG-doelstellingen niet vastgelegd in het beleid. En is dat een aandachtspunt.
- De doelstellingen zijn helder en SMART geformuleerd. Er zijn geen doelstellingen gesteld behalve een (zeer) lange termijn doelstelling voor 2050. Daarmee zijn er geen heldere doelstellingen voor de korte en middellange termijn. Verder zijn de doelstellingen die er zijn, niet SMART geformuleerd voor de gemeenteraad om op te kunnen controleren. Zoals aantal kilogram restafval per inwoner per jaar, financiële doelstellingen, inwonerstevredenheid.
- Betrokkenheid van de gemeenteraad bij beleidsvorming en -sturing. De raad wordt door het college betrokken bij beleidsvorming en sturing via de informele bijeenkomsten. Maar dat is feitelijk wat anders dan een open en voor inwoners transparante besluitvorming en debat over de beleidskaders. Mede doordat er geen verder afgebakend afvalbeleid is, zijn er voor de raad weinig momenten om het specifiek over afvalbeleid te hebben. De borging in de P&C-cyclus is daarvoor een te dunne basis: bij bespreking van

deze stukken gaat het om de grotere lijnen binnen de gemeente, niet over het afvalbeleid.

- Er wordt invulling gegeven aan de wensen van de raad. Doordat openbare bespreking van afvalbeleid minimaal is ingevuld, is het moeilijk om te bepalen of er aan de wensen van de raad invulling gegeven wordt. Ja, de raad heeft ook zelf gekozen voor de huidige beleidsarme structuur. Maar nee, dat neemt niet weg dat er meer kaders moeten zijn dan er op dit moment vastgelegd zijn.
- De gemeente heeft alle relevante kostenposten opgenomen in de afvalstoffenheffing. De handhavingskosten zijn op dit moment nog niet opgenomen in de afvalstoffenheffing. Dat is een keuze voor de gemeente om dat te doen.
- De raad heeft beperkt inzicht in de samenhang tussen kosten en keuzes in het afvalbeleid. De wijze waarop de keuzes in het afvalbeleid (zoals het hanteren van een diftar-systeem of verhogen of verlagen van inzamelfrequenties) zich verhouden tot de kosten, is voor veel raadsleden lastig te doorgronden. Ja, deze kosten worden besproken bij de vaststelling van de hoogte van de afvalstoffenheffing. Maar nee, deze manier van bespreken maakt het lastig voor raadsleden om én een beleidsmatige keuze te maken én te bepalen welke kosten daarmee gemoeid zijn.
- Mate van goedkeuring en instemming van de gemeenteraad. De informele besluitvorming maakt dat er goedkeuring en instemming van de gemeenteraad op een niet openbare wijze opgehaald wordt.

Conclusies en aanbevelingen

Op basis van het normenkader voor het rekenkameronderzoek naar het afvalbeleid in de gemeente Peel en Maas kunnen we enkele conclusies en aanbevelingen formuleren.

CONCLUSIES

Gemeente Peel en Maas heeft een goede afvalprestatie

Gemeente Peel en Maas heeft een goede afvalprestatie, zowel op milieuprestatie als op kosten.

Ten aanzien van de milieuprestatie doet de gemeente het goed: er is weinig huishoudelijk restafval per inwoner per jaar en de afvalscheiding is hoog. Dit is ook in vergelijking met andere Nederlandse gemeenten een goede prestatie, ruimschoots binnen de daarvoor geldende landelijke beleidskaders en normen. De prestatie is opvallend, omdat gemeente Peel en Maas geen tariefdifferentiatie (diftar) toepast: de meeste gemeenten met vergelijkbare prestaties doen dit wel. Een aanwijsbare verklaring lijkt de inzameling van huishoudelijk restafval door middel van zakken te zijn. Doordat inwoners een maximaal aantal zakken met een maximaal aantal kilogram mogen aanbieden, is de hoeveelheid restafval welke aangeboden kan of mag worden beperkt. Dit lijkt als sterke stimulans gewerkt te hebben in combinatie met de hoge service op de gescheiden inzameling van grondstoffen aan huis.

Ten aanzien van de kosten doet de gemeente het ook goed. Uit de benchmark huishoudelijk afval blijkt dat de gemeente weinig restafval heeft bij lage kosten. Een hoge mate van beleidseffectiviteit dus. Verder is in dit onderzoek ook een vergelijking uitgevoerd op kostencomponentenniveau uit de afvalstoffenheffing. Daarmee kan per onderdeel van de afvalstoffenheffing gekeken worden of er afwijkingen zijn van de wijze waarop andere gemeenten deze kosten hebben. Ook in deze vergelijking scoort gemeente Peel en Maas goed. Hoewel de uitvoeringskosten relatief hoog zijn en de handhavingskosten niet doorberekend worden, komt de gemeente ook hier goed naar voren.

De gemeenteraad staat op grote afstand van het afvalbeleid en uitvoering

Uit het onderzoek komt naar voren dat de gemeenteraad op grote afstand staat van het afvalbeleid en de uitvoering daarvan. Dit komt zowel in de kaderstelling als de controle daarvan tot uitdrukking.

In gemeente Peel en Maas worden de kaders voor het beleid vastgesteld via de programmadoelen. De doelstellingen voor het afvalbeleid zijn daarmee onderdeel van een bredere kaderstelling, niet als eigen – aparte – kaderstelling. Dit is in andere gemeenten wel gebruikelijk. Zowel in de recente kaderstelling (17 april 2024) als in de jaarlijkse uitvoeringsafspraken geldt dat deze kaders ruim geformuleerd zijn. De afwegingen bij deze kaderstelling blijven achterwege, bijvoorbeeld: hoeveel mag de verduurzaming kosten, waar wil de raad op sturen, welke alternatieven zijn er om af te wegen, et cetera. En zijn vervolgens ook lastig te controleren.

Een ander kenmerk van de kaderstelling door de raad is dat deze informeel van aard is. Zo heeft de raad informele, informatieve bijeenkomsten met het college over het afvalbeleid. Positief is dat gemeenteraadsleden op deze manier veel informatie betrouwbaar kunnen krijgen en goed zicht krijgen op ontwikkelingen die volgens het college spelen. Minder positief is dat deze werkwijze een scherpe kaderstelling in de weg zit en raadsleden weinig aanspoort om scherp(er) te zijn op het afvalbeleid. Anders gezegd, de raadsleden mogen

richting het college een wat kritischer houding aannemen. Zodat de controlerende taak eenvoudiger wordt.

Ten aanzien van de controlerende taak zijn in de huidige informele werkwijze weinig indicatoren aanwezig om te sturen op outcome of output. Raadsleden hebben bijvoorbeeld geen zicht op de afwegingen om bepaalde maatregelen wel of niet te nemen. Of welke effecten genomen maatregelen precies gehad hebben. Daarin lijkt het adagium 'het gaat goed zolang het goed gaat' op dit moment van toepassing. De prestaties van de gemeente zijn goed, dus waarom dan een extra inzet op prestatie-indicatoren? Belangrijkste argument is dat de raadsleden niet weten of het goed gaat of niet, of dat er risico's gelopen worden. Inzicht is nodig om het vertrouwen te hebben. En om te zien dat het inderdaad goed gaat met het gemeentelijke afvalbeleid.

De raad staat daarmee op grote afstand van de uitvoering van het afvalbeleid en geeft het college veel vrijheid binnen dit beleidsdomein. Het is de vraag of de gemeenteraad dit besef ook op die manier heeft en of dit een wenselijke situatie is.

De taakuitvoering op dit beleidsterrein is kwetsbaar georganiseerd

In Peel en Maas is de huidige manier van werken in dit taakveld vooral te danken aan 'de gouden driehoek'. Dit betreft de samenwerking tussen de beleidsmedewerker, de manager en de teamleider van de buitendienst. In het huidige model is het dankzij hun samenwerking niet nodig om dikke beleidsplannen te schrijven of dienstverleningsvereisten uitgebreid uit te werken en controleren. En lijkt deze huidige werkwijze goed te passen voor de huidige schaalgrootte van de gemeente.

Dit model kent ook een kwetsbaarheid omdat de kennis en expertise vooral in de hoofden van de medewerkers zit. En weinig tot niet uitgewerkt op papier is. Hoe het afvalbeleid precies georganiseerd wordt, is daarmee vooral indirect duidelijk. En vooral kwetsbaar bij eventuele uitval van één van deze medewerkers.

Er zijn weinig afspraken op papier vastgelegd

Hoewel de huidige milieuprestaties van gemeente Peel en Maas goed zijn, is er weinig op papier vastgelegd. Het is daarmee lastig om altijd goed zicht te hebben voor raadsleden waar verbetering mogelijk is. De kans dat het afvalbeleid vast komt te zitten in de huidige organisatiewijze met een eigen inzameldienst, is groot. Dat hoeft geen belemmering te zijn, maar vraagt wel om het meer inzichtelijk maken van de prestaties. Bijvoorbeeld op de inzamel-efficiency, of een toetsing op de inkooprijzen. Of het uitvoeren van een sorteeraanlyse.

Voor de gemeenteraad maakt meer inzicht in de afspraken en prestaties van de uitvoering het makkelijker om te weten wat er moet gebeuren. Zo is een sorteeraanlyse geen doel op zichzelf, maar geeft deze wel inzicht in de potentie van verdere afvalscheiding en waar de focus op moet liggen. En is de huidige inzet op doorstroming van medewerkers goed, maar wil je wel weten over hoeveel medewerkers het dan gaat. En welke alternatieven er zijn.

Op deze manier komt de raad in een betere, sturende rol te zitten. En krijgt zij ook zicht op het potentieel van gemeente Peel en Maas op het afvalbeleid.

AANBEVELINGEN

Op basis van het rekenkameronderzoek zijn de volgende aanbevelingen aan de raad geformuleerd.

1) Neem meer regie op het afvalbeleid door concretere en controleerbare uitvoeringsafspraken met het college te maken op basis van de programmadoelen afvalbeleid.

De gemeenteraad heeft recent nieuwe programmadoelen gesteld voor afvalbeleid. Deze geven een goede aanzet om nu het vervolgesprek met het college te voeren over de wijze waarop deze uitgevoerd gaan worden. Daarbij adviseert de rekenkamer de raadsleden om deze uitvoeringsafspraken meerjarig te maken en om minimaal te sturen op afvalpreventie (hoeveel kg is er afval vermeden), op afvalscheiding (welke afvalstromen zijn hoogwaardig gerecycled en hoeveel heeft dat gekost), op kosten (in welke mate mag de afvalstoffenheffing door deze maatregelen stijgen of dalen) en op tevredenheid van inwoners met het gevoerde beleid.

Door het opvolgen van deze aanbeveling verbetert de kaderstelling door de gemeenteraad en wordt het controleren achteraf vereenvoudigd.

2) Onderzoek de mogelijkheden om een robuust organisatie-model voor afvalbeheer in te richten door werkprocessen en dienstverleningsafspraken vast te leggen

De huidige manier van werken in de gemeente Peel en Maas is sterk afhankelijk van een kleine groep ervaren medewerkers, wat de organisatie sterk, maar ook kwetsbaar maakt. Om deze kwetsbaarheid te verminderen, kunnen de volgende maatregelen worden overwogen: beter vastleggen van werkprocessen (uitwerking van de opdrachtgeversrol bij beleid en de opdrachtnemersrol van de buitendienst) en het vastleggen van dienstverleningsafspraken (zoals schoonheid van de containerlocaties na lediging, het toegestane aanzicht van de containers, tevredenheid van inwoners, et cetera).

Op deze wijze vermindert de kwetsbaarheid van de huidige medewerkers. Zonder dat zij dikke beleidsdocumenten hoeven te schrijven.

3) Krijg meer inzicht in de potentie van de eigen gemeente. Het laten vastleggen van afspraken ten aanzien van het afvalscheidingspotentieel per afvalstroom en de toegevoegde waarde van de huidige inzameldienst helpt hierbij.

De gemeenteraad verbetert haar informatiepositie als afspraken beter vastgelegd worden. Zoals over het afvalscheidingspotentieel, waarmee duidelijk wordt op welke grondstoffen een verbetering mogelijk is. Zowel in de hoeveelheid die nog in het restafval zit, als wat daar mee gedaan kan worden. Daarvoor is het laten uitvoeren van een sorteeranalyse cruciaal voor het identificeren van het potentieel voor verdere afvalreductie en recycling. Op basis waarvan doelgerichte interventies besproken kunnen worden, het huidige inzamelsysteem geoptimaliseerd en de voortgang gemonitord.

De gemeenteraad krijgt zo ook meer inzicht in de veelzijdigheid van de eigen inzameldienst. Van het laten doorstromen van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, het willen zijn van een mensontwikkelbedrijf, de ogen en oren van de gemeente in de dorpen en buurten en de uitwisselbaarheid van medewerkers binnen de Buitendienst, het zijn allemaal goede afspraken, welke het verdienen om op papier uitgewerkt te worden. Zodat gezien wordt wat er precies gedaan wordt.

Retouradres Postbus 7088, 5980 AB Panningen

Geadresseerde Rekenkamer Peel en Maas

Wilhelminaplein 1
5981 CC Panningen
T (077) 306 66 66
E info@peelenmaas.nl
www.peelenmaas.nl

Datum 1 juli 2024

Zaak 1894/2023/2830244

Document 1894/2024/2980305

Uw kenmerk

Onderwerp Onderzoek rekenkamer over afvalbeleid

Beste Rekenkamer,

Op 12 juni ontvingen wij uw brief met het "Bevindingenrapport rekenkameronderzoek Afvalbeleid Peel en Maas 11 juni 2024" voor de mogelijkheid tot 'bestuurlijk wederhoor'. Het onderdeel bestuurlijke wederhoor biedt ons als college de ruimte om een inhoudelijke reactie te geven. Graag maken wij gebruik van deze mogelijkheid om te reageren op de conclusies en aanbevelingen. Hieronder treft u onze reactie aan.

Algemene reactie op de bevindingen in het rapport

U heeft uw bevindingen weergegeven in een uitgebreid rapport. Het thema afval wordt beschreven in alle facetten: van beleid naar uitvoering. In het rapport worden vergelijkingen gemaakt met de prestaties van andere gemeenten. Wij ervaren het als prettig dat dit inzichtelijk is gemaakt.

Het is goed om te lezen dat Peel en Maas een goede afvalprestatie levert, zowel op milieuprestatie als op kosten. Dit rapport bevestigt, ons inziens, dat we er goed aan gedaan hebben om in 2015 te kiezen voor een eigen inzameldienst bij de Buitendienst.

Reactie op de conclusies en aanbevelingen

U formuleert conclusies en aanbevelingen met daarin aandachts- en verbeterpunten. Hieronder zijn uw conclusies weergegeven. Bij elke aanbeveling is de reactie van het college toegevoegd:

Uw conclusies:

- Gemeente Peel en Maas heeft een goede afvalprestatie, zowel op milieuprestatie als op kosten.
- Uit het onderzoek komt naar voren dat de gemeenteraad op grote afstand staat van het afvalbeleid en de uitvoering daarvan. Dit komt zowel in de kaderstelling als de controle daarvan tot uitdrukking.
- De taakuitvoering op dit beleidsterrein is kwetsbaar georganiseerd.
- Er zijn weinig afspraken op papier vastgelegd.

Uw aanbevelingen en onze reactie in het kader van bestuurlijk wederhoor daarop:

Aanbeveling 1

Neem meer regie op het afvalbeleid door concretere en controleerbare uitvoeringsafspraken met het college te maken op basis van de programmadoelen afvalbeleid.

Reactie college

Deze aanbeveling nemen we mee bij het formuleren van nieuwe en concretere uitvoeringsafspraken in de begroting 2025 als gevolg van de recente kaderstelling Ruimte van april 2024. In de uitvoeringsafspraken is aandacht voor meer scherpheid en we kijken of we meer smart kunnen formuleren.

Dat de gemeenteraad op grote afstand staat, herkennen wij verder niet. Bij aanpassingen aan tarieven en dienstverlening neemt de raad ook haar rol.

Aanbeveling 2

Onderzoek de mogelijkheden om een robuust organisatiemodel voor afvalbeheer in te richten door werkprocessen en dienstverleningsafspraken vast te leggen.

Reactie college

Deze aanbeveling nemen we over. Intern leggen we werkprocessen en dienstverleningsafspraken beter vast. U beveelt onder meer aan om de toegevoegde waarde van de veelzijdigheid van de eigen inzameldienst inclusief het Mensontwikkelbedrijf meer inzichtelijk te maken. Deze aanbeveling nemen we over. In werkprocessen en dienstverleningsafspraken gaan we dit, daar waar mogelijk, smart vastleggen.

Aanbeveling 3

Krijg meer inzicht in de potentie van de eigen gemeente. Het laten vastleggen van afspraken ten aanzien van het afvalscheidingspotentieel per afvalstroom en de toegevoegde waarde van de huidige inzameldienst helpt hierbij.

Reactie college

Het is goed om meer inzicht te krijgen in de potentie. En ook specifiek de potentie per afvalstroom van onze gemeente. Als eerste stap laten we een sorteeraanlyse uitvoeren van het restafval. Het scheidings-potentieel dat in het rapport van Bevindingen is onderzocht en benoemd, willen we graag onderbouwen met werkelijk potentieel en een sorteeraanlyse biedt hierbij uitkomst. Als uit de sorteeraanlyse blijkt dat er maatregelen nodig zijn, dan zullen we deze vertalen in de uitvoeringsafspraken tussen raad en college.

Wij hopen u hiermee een helder beeld te geven van onze visie op de uitkomsten en aanbevelingen. En wij danken u voor de prettige samenwerking tot zover.

Heeft u nog vragen?

Neemt u dan gerust contact met de gemeentesecretaris op via telefoonnummer (077) 306 66 66. Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Peel en Maas,

de gemeentesecretaris/directeur,

K.H. Werps-Aerts

de burgemeester,

W.J.G. Delissen-van Tongerlo

Bijlage(n):

Bijlage 1 - Bevindingenrapport rekenkameronderzoek Afvalbeleid Peel en Maas - voor bestuurlijk wederhoor

Bijlage 2 - Grondstoffenmonitor 2015 - 2023 Peel en Maas - voor bestuurlijk wederhoor

Nawoord

Bedankt voor uw reactie op het onderzoeksrapport over het afvalbeleid.

In uw reactie geeft u aan dat u de aanbevelingen overneemt.

Tegelijkertijd herkent u zich niet in de constatering dat de gemeenteraad op afstand staat bij de formulering van het afvalbeleid en de uitvoering. In ons onderzoek leggen we uit waarom wij wel tot deze conclusie komen. We zijn blij te zien dat u de aanbeveling, die hiermee samenhangt, overneemt. Deze aanbeveling helpt de gemeenteraad om betere regels te stellen en maakt het controleren achteraf eenvoudiger.

Met dit onderzoek willen we graag bijdragen aan een beter afvalbeleid in Peel en Maas. Daarnaast hopen we de gemeenteraad van Peel en Maas te ondersteunen in hun controlerende rol.

Tot slot willen wij de betrokkenen, danken voor hun medewerking en inzet gedurende dit onderzoeksproces.

Met vriendelijke groet,

Namens de Rekenkamer Peel en Maas

Han Julicher

Voorzitter Rekenkamer Peel en Maas

BIJLAGEN

GEÏNTERVIEWDEN

De volgende personen zijn in het kader van dit onderzoek geïnterviewd:

- Portefeuillehouder afval
- Senior beleidsmedewerker fysieke leefomgeving
- Afdelingshoofd buitendienst
- Teamleider buitendienst
- Medewerker financiën
- Enkele medewerkers vanuit de uitvoering van de afvalinzameling.

NORMENKADER

Normenkader Rekenkameronderzoek Afvalbeleid gemeente Peel en Maas		
Vraag	Norm	
Doelmatigheid	a. Wat is het afvalbeleid in de gemeente Peel en Maas?	Het beleid voldoet aan de landelijke VANG-doelstelling Het beleid is bekend bij inwoners en wordt periodiek gemeten en geëvalueerd De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn duidelijk tussen de betrokkenen in de afvalketen Inzicht in de gemaakte keuzes in de inzamelstructuur
	b. Wat is er bekend over de doeltreffendheid ervan?	De prestaties sluiten aan op landelijke doelstellingen De doelstellingen zijn helder en SMART geformuleerd De kwaliteit van specifieke afvalstromen is bekend en conform het Landelijk Afvalplan (LAP-3) De gemeente heeft inzicht in de omvang van de afgekeurde afvalstromen en stuurt op de kwaliteit door concrete maatregelen. De prestaties op milieu, service en kosten zijn gelijk of beter dan bij vergelijkbare gemeenten.
	c. Hoe zijn bewoners betrokken bij de totstandkoming van het afvalbeleid?	Er is beschreven hoe inwoners worden betrokken Mate van tevredenheid van inwoners over het afvalbeleid.
	d. Op welke manier is de gemeenteraad hierbij betrokken?	Betrokkenheid van de gemeenteraad bij beleidsvorming en -sturing. Er wordt invulling gegeven aan de wensen van de raad.
Doeltreffendheid	a. Waaruit bestaan de kosten van de uitvoering?	De gemeente heeft alle relevante kostenposten opgenomen in de afvalstoffenheffing Er is een classificatie van kosten als directe en indirecte uitvoeringskosten.
	b. Hoe wordt gestuurd op kostenbeheersing?	Het controlemechanisme voor kostenbeheersing is beschreven. In het afvalbeleid zijn duidelijke indicatoren opgenomen om de voortgang van het beleid te toetsen.
	c. Hoe ontwikkelt zich de omvang van deze kosten?	Er is inzicht in toekomstige kostenontwikkelingen. De raad heeft inzicht in de samenhang tussen kosten en keuzes in het afvalbeleid.
	d. Welke keuzes zijn mogelijk om deze kosten te beïnvloeden?	De gemeente heeft een helder beeld van de (technische) mogelijkheden om de kwaliteit van het ingezamelde afval te verbeteren.
	e. In hoeverre worden kosten verdisconteerd naar inwoners en bedrijven?	Transparantie over kostenverdeling naar belanghebbenden.
	f. In hoeverre zijn keuzes voorgelegd aan de gemeenteraad?	De raad heeft goed inzicht in de opbouw van de afvalstoffenheffing. Mate van goedkeuring en instemming van de gemeenteraad.

FEITENRELAAS

De gemeenteraad heeft voor de afvalinzameling een kaderstellende en controlerende taak. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de informatievoorziening en het soort informatie dat tussen college en raad en andersom uitgewisseld wordt. Er wordt achtereenvolgens ingegaan op de raadsbesluiten die genomen zijn, de raadsinformatiebrieven die verzonden zijn, in moties, amendementen en technische vragen vanuit de raad en tenslotte de P&C-stukken.

RAADSBESLUITEN

RAADBESLUIT KADERS AFVALINZAMELING – 31 MEI 2011

Besluit: Zes kaders voor de afvalinzameling.

7. Het scheiden van afval wordt gestimuleerd door de mogelijkheden voor het gescheiden aanbieden van afval te optimaliseren en het aanbieden van restafval te ontmoedigen.
8. 2015 maximaal 50 kg restafval per bewoner, 2020 25 kg.
9. Het nieuwe afvalstelsel biedt optimale service en gemak.
10. Het kader dat de kosten van afvalinzameling acceptabel zijn en de tarieven zo laag mogelijk.
11. De gemeente communiceert beter naar inwoners over afvalinzameling. De gemeente treft maatregelen tegen zwerfafval en dumpingen.
12. De gemeente stelt € 165.000,00 beschikbaar voor proeftuin uit de egaliseringsreserve.

RAADBESLUIT WAARDENORIËNTATIE EN KADERSTELLING THEMA'S RUIMTE EN ECONOMIE – 19 DECEMBER 2017

Besluit: kaderstelling voor de thema's ruimte en economie.

Met dit raadsbesluit is kaderstelling voor de thema's ruimte en economie vastgesteld. Als gevolg zijn zes beleidsnota's ingetrokken; evenementenvisie, beleidsnota retail, kaderstelling thema ruimtelijke ordening (2012-029), kaderstelling economie (2012-003), kaderstelling openbare ruimte (2012-095) en kaderstelling afvalinzameling (2011-048).

COLLEGEBSLUIT

Beslisdocument college bedrijfsvoering afvalinzameling – 2 maart 2015

Besluit: na bespreking met raad en GR Maasland wordt het besluit vastgesteld.

Dit document is niet openbaar en neemt het college een besluit over het volgende advies:

1. Besluiten om de afvalinzameling van heel Peel en Maas te laten uitvoeren door team buitendienst.
2. In een werkbijeenkomst met de raad op 3 maart van gedachten te wisselen over de nieuwe manier van inzamelen en toekomstige bedrijfsvoering.

De planning is dat 3 maart een collegevoorstel komt om de raad voor te stellen uit de GR Maasland te treden, uittredkosten te betalen uit de reserve Afval en krediet te vragen voor de aanschaf van 4 inzamelwagens.

Het college is in principe akkoord. Na bespreking met de raad en GR Maasland stelt het college dit definitief vast.

ALGEMENE STUKKEN

Waardenoriëntatie en kaderstelling Thema's Ruimte en Economie - november 2017

In deze kaderstelling wordt onder het thema ruimte, in programma beheer fysieke leefomgeving onder programmadoel 4 klimaat adaptief en klimaatneutraal afval benoemt.

De uitvoeringsafspraken 'klimaat- en energieneutraal in 2050' kan o.a. door het verminderen en hergebruiken van afval.

Verder is een uitvoeringsafspraken 'Afval is een grondstof'.

In 2050 is alle afval grondstof geworden in een circulaire economie; het bestaande lokale milieupark is in 2020 getransformeerd in de Milieustraat 3.0. Dit concept wordt in samenwerking met de stichting ZERegIO en de Coöperatie Gloei verder uitgewerkt.

In 2018 zal de 1e mijlpaal, een circulaire Kledingbank een feit zijn. We brengen de hoeveelheid restafval terug naar maximaal 50 kg per inwoner per jaar in 2015 en maximaal 25 kg per inwoner per jaar in 2020, met aandacht voor goede service, communicatie en werkintegratie. Om klimaatneutraal te zijn in 2050 werken wij toe naar de reductie van de hoeveelheid restafval.

Duurzaamheidsagenda - augustus 2020

De gemeente zet in om van wegwerpeconomie te gaan naar een circulair systeem. Afval scheiden is uitgegroeid tot een eenduidig systeem en de gemeente voldoet in 2020 aan de doelen. Projecten in de gemeente leverde de eerste Cradle to Cradle clubgebouw, een repaircafé, en een clubuitbreiding met enkel restant bouwmaterialen.

5.3 Doelstelling Circulaire Economie

Onze doelstelling voor circulaire economie is Afval is de nieuwe grondstof

Peel en Maas gaat slim om met grondstoffen en materialen. In 2050 hebben we een circulaire economie. We hebben geen afval meer, verspillen geen voedsel en al onze materialen en gebouwen komen uit en keren terug in gezonde

De gemeente wil het goede voorbeeld geven en in de aanbesteding wordt gelet op het sluiten van biologische en technische kringlopen, ook bij het beheer en onderhoud.

Tot de realisatie van de circulaire economie wil de gemeente inzetten op goede recycling met behoud van waarde.

Acties bij de circulaire economie zijn o.a. betere informatievoorziening en het organiseren van een duurzaamheidsmarkt voor burger en bedrijf en het maken en uitvoeren van campagnes en initiatieven.

Verder zijn de hoofdacties circulaire economie als volgt:

Optimalisatie afvalstromen: Onderzoek naar verdere optimalisatie afvalstromen (bijv. Milieupark, circulair ambachtscentrum), bij voorkeur met opties waarmee we regionale initiatieven kunnen ondersteunen voor de circulaire economie. Daarbij is aandacht voor communicatie, educatie en voorlichting over afvalscheiding, preventie (doorlopend).

Strategiebepaling grondstoffenbeheer: In 2020 is Afval Samenwerking Limburg (ASL) gestart met een strategiebepaling over de toekomst van het grondstoffenbeheer. ASL beheert de contracten voor de verwerking van PMD, GFT en restafval van alle Limburgse gemeenten. Het contract voor PMD vervalt per 2023 en de contracten voor GFT en restafval vervallen per 2024. Er worden grondstofanalyses gemaakt, marktverkenning uitgevoerd en hopelijk leidt dit tot innovatie en meer circulariteit in de toekomstige verwerking in Limburg (doorlopend).

Beslisdocument Productenraming 2021 incl. amendement afval – 11 november 2020

In dit beslisdocument wordt gevraagd om de gewijzigde productraming 2021 incl. amendement vast te stellen.

Werkssessie afval raad – 5 september 2021

Werkssessie met de raad zijn ambtelijke werksessie waarbij in gesprek wordt gegaan door raad om ze bij te praten over actuele ontwikkelingen.

In deze werksessie met de raad wordt eerst een inleiding gegeven door het college. Daarna worden de resultaten afvalscheiding, monitoring afval 2018-2024, ontwikkeling en wijzigingen in uitvoering afvalinzameling besproken. De sessie eindigt met vragen.

2. Toekomstige ontwikkelingen. Mogelijk kostenstijging door extra belastingen en heffingen. Mogelijke nieuwe opties voor circulariteit door innovatie. Bronscheiding is nu prima.

Vanaf 1-1-2014 Limburg brede contracten met sterkere duurzaamheidsdoelen. Prijzen omhoog GFT van € 41 naar € 75,- per ton, Restafval van € 67,- naar € 90,- per ton. Vanaf begroting 2024 + € 15,- per huishouden.

Vergoeding Afvalfonds staat onder druk PMD vanaf 1-1-2022 anders afrekenen. Poortvergoeding 2021: € 245 per ton Poortvergoeding 2022: € 210-220 ?? per ton

Acties van de gemeente bedragen voorlichtingen op preventie en scheiden van afval, de inzet van afvalcoaches, strengere controles, en sterkere samenwerkingsverbanden met o.a. Peel en Maas Schoon en Wonen Limburg.

Afvalstoffenheffing over de jaren minder kostendekkend geworden door hogere verwerkingskosten en lagere vergoedingen. Het kostendekkende tarief afval bedraagt € 231,- per huishouden wat een stijging bedraagt van € 19,-.

In een mentimeter zijn de beelden van de raad opgehaald:

- 14 stemden voor 100% kostendekkendheid van het tarief afvalstoffenheffing en 6 stemden voor 90% kostendekkendheid.
- Over de vraag of het milieupark meer kostendekkend moest worden stemden 6 nee, 12 stemden voor een 50% kostendekkendheid en 2 voor 75%.
- Over de vraag of afval minder vaak opgehaald hoeft te worden om kosten te besparen stemden, 7 voor restafval 1x per vier weken, 3 stemden voor GFT minder vaak verzamelen, en 13 stemden nee.
- Over de vraag of een DIFTAR systeem ingevoerd moet worden stemden 14 nee, 7 stemden ja met € 0,50- per zak, en 1 stemde ja met € 1,- per zak.

- Op de vraag over wat de raad het meest waardeerde tussen kosten, service, of milieu stemden 3 voor lage kosten, en 21 stemden voor afval zo goed mogelijk scheiden en verwerken(milieu).

Als het gaat over tarieven en kostenbesparende maatregelen is de raad van mening dat het tarief omhoog gaat en kostenbesparende maatregelen op de milieupark worden genomen (5.7 punten van 10), daarna 'geen tariefstijging en allerlei kostenbesparende maatregelen toepassen (4.6), tarief omhoog en kostenbesparende maatregelen huis aan huis (4.2) en tarief omhoog en geen kostenbesparende maatregelen (1).

Een € 5 verhoging van het tarief voor het milieupark levert jaarlijks € 150.000,- extra inkomsten op. In 2021 zorgde de invoering van tarief groen en matrassen voor extra inkomsten van € 55.000,- + € 10.000,-.

De kostenbesparing van het milieupark komt door de strengere toegangscontrole (geen bedrijfsafval), voorkeur voor "digitale" pas en er waren minder bezoekers (€ 50.000 besparing). Er wordt onderzoek gedaan naar digitale toegangscontrole om tariefverhoging te kunnen doorvoeren voor herhaaldelijke bezoeken.

Extra maatregelen die genomen worden zijn: Extra toezicht op afvalscheiding, meer aandacht naar preventie en hergebruik door bijvoorbeeld deelhoek in de milieustraat, Netwerk Circulair Ambachtscentrum, en sterkere samenwerking met derde partijen.

Werkssessie afval raad – 5 september 2023

In deze sessie is de raad geïnformeerd door het college over de afvalcijfers, ontwikkelingen en wijzigingen. De belangrijkste punten zijn als volgt:

Het restafval neemt toe van 37 naar 43 kg per inwoner met een afvalscheiding van 88%. Afvalstoffenheffing is begroot om in 2024 100% kostendekkend te zijn.

De tonnages GFT en restafval en de verwerkingskosten worden gedeeld.

Conclusies over monitoring afval 2018-2024

- Iets meer restafval per bewoner
- Door hogere tarieven milieupark minder bezoekers en meer afval per bezoek
- Door hogere poorttarieven 1/3 minder tuinafval op milieupark
- Illegale storting beter in beeld gebracht door app

Een aantal ontwikkelingen leiden mogelijk tot kostenstijgingen: 10-15 % extra kosten indexering huur en transport, afkeur PMD en GFT, verwerkingskosten en marktontwikkelingen, en landelijke wetgeving (UPV's).

De raad is geattendeerd op de status van de rechtszaak met ASL/Veolia waarin 4 rekeningen Veolia claim op Peel en Maas (voor sorteren vermarkten PMD) van 2018-2021 totaal €752.000,-, waarvan € 537.000,- al ingeboekt zijn als kosten. De eerste rechtszaak is gewonnen maar er is in het eerste kwartaal van 2024 hoger beroep.

In de aanbesteding van 2022 zijn geen inschrijvingen van verenigingen en er wordt in de raad besproken of deze vorm op termijn haalbaar is.

De raad wordt informeert over de duurzaamheidsplannen rondom afval zoals waterstofvrachtwagens in 2028. Elektrische voertuigen lijken nog problematisch.

De raad kijkt naar een mix van afvalverzameling maatregelen die kunnen bestaan uit: Tuinafval uit GFT halen, verbeteren huis aan huisinzameling, en poorttarieven milieupark.

Het college laat zien dat een kostenstijging van € 8 t.o.v. een ongewijzigd leidt tot 96,3% kostendekkendheid en € 18,- tot 100%.

De raad wordt geïnformeerd over de optie om tuinafval uit GFT te halen omdat GFT duurder wordt. Twee opties om dit haalbaar te maken zijn groen afval gratis maken in het milieupark of om extra inzamelpunten voor tuinafval te maken.

Er worden 4 alternatieven van de GFT-inzameling laten zien:

- 44 x GFT (4 mnd 1x per 2 weken) extra kosten personeel € 20.000,-
- 44 x GFT (4 mnd 1x per 2 weken) + groen gratis milieupark extra kosten € 24.000,-
- 26 x GFT met optie tot extra betaalde GFT container € 25,- + groen afval gratis milieupark besparing € 78.000,-
- (kostprijs) vergoeding voor restafvalzak € 70.000,-; 1 rol zakken € 1,70- € 2,-

De raad wordt bijgepraat over de wijzigingen in het milieupark. Poorttarief tuinafval wordt gratis omdat het tarief al meer dan kostendekkend is en dit GFT verwerkingskosten verlaagd. Er worden wel €24.000,- aan kosten berekend voor voorlichting en stimulering met deze verandering.

Kosten voor matrassen gaan van € 15,- naar € 7,- omdat matrassen meer dan kostendekkend waren. De verschuiving van restafval naar het milieupark levert € 10.000,- op.

RAADSINFORMATIEBRIEVEN

Raadsinformatiebrief Afvalinzameling 2015 (PMD inzameling en nieuwe manier van afval inzamelen in de hele gemeente) – 31 oktober 2014

In deze raadsinformatiebrief wordt eerst teruggeblikt op het kader en de doelstellingen zoals in 2011 geformuleerd. Daarna worden de inzamelresultaten met de OnePas gedeeld. Restafval nemen met 75% en grondstoffen worden beter brongescheiden. Het systeem is servicegericht. Inwoners die restafval in de ondergrondse container weggooien scheiden het afval minder goed. Er moet aandacht komen voor textiel en het milieupark wordt meer bezocht. Daarnaast zijn er conclusies over kosten te trekken. Er zijn minder verwerkingskosten, qua bedrijfsvoering is het duurder en de inzet van een 2 compartimentenwagen is nog niet doorgerekend. De nieuwe manier van inzamelen met een 3 compartimentenwagen wordt per 1 september 2015 toegepast in de gehele gemeente. Als laatste is communicatie belangrijk daarom komen er een communicatieplan introductie PMD inzameling, digitale afvalkalender en een communicatieplan uitrol nieuwe manier inzamelen met aandacht voor afvaleducatie. De raad zal op de hoogte worden gehouden van ontwikkelingen en de bedrijfsvoering.

Raadsinformatiebrief Benchmark huishoudelijk afval Limburgse Gemeenten en Bewonersonderzoek afval 2017 – 26 november 2018

In de raadsbrief wordt aan de hand van de bijlagen gekeken hoe de nieuwe manier van afval inzamelen die op 1 januari 2018 is ingevoerd scoort.

Bijlage 1: Benchmark huishoudelijk Afval Limburgse gemeenten (ASL)

Peel en Maas voldoet aan de VANG-doelstelling van 100 kg restafval per inwoner per jaar. Het restafval zit op 38 kg per jaar. De doelstelling voor 2015 was 50 kg restafval en 25 kg in 2020. Daarnaast wordt op het milieupark meer dan het benchmark gemiddelde ingeleverd omdat het servicegericht is en een landelijke gemeente is. De afvalbeheerkosten zijn lager dan gemiddeld in Limburg.

Bijlage 2: Bewonersonderzoek afvalinzameling 2017

Inwoners zijn tevreden en geven de wijze van afvalinzameling een 7,5. Er zijn enkele aanbevelingen: kan de service voor bewoners verbeterd worden, onderzoek naar mogelijk meer hergebruik en communicatie is en blijft belangrijk.

Conclusie twee bijlagen: De wijze van afvalinzameling in de gemeente Peel en Maas is succesvol. Er wordt voldaan aan de landelijke doelstelling, tegen redelijke kosten en de inwoner is tevreden.

Raadsinformatiebrief ontwikkelingen afvalverwerking/AfvalSamenwerking Limburg – 28 juni 2021

In deze raadsinformatiebrief wordt de raad geïnformeerd over een aantal ontwikkelingen omtrent afvalverwerking en de AfvalSamenwerking Limburg (ASL). Het gaat om de volgende punten:

- ASL coördineert voor de Limburgse gemeenten de grote verwerkingscontracten van afval.
- Nieuwe contracten worden meer circulair.
- ASL gaat een circulaire aanbesteding voor GFT medio 2021 starten.
- Er wordt nog geen aanbesteding voor huishoudelijk restafval gedaan. Dit wordt uitgesteld tot 2022.
- Er hoeft geen aanbesteding voor PMD gedaan te worden. De regie hiervoor ligt bij het Afvalfonds.
- Er verandert niets voor de inwoners.

MOTIES, AMENDEMENTEN EN SCHRIFTELIJKE VRAGEN

Amendement afvalstoffenheffing (verworpen) – 10 november 2020

In dit verworpen amendement (4 voor – 21 tegen, 2 afwezig) werd voorgesteld om restafvalzakken gratis te blijven verstrekken en de afvalstoffenheffing te verhogen met € 20 i.p.v. € 15.

Motie anders omgaan met afval (verworpen) – 10 november 2020

In deze verworpen motie (1 voor – 24 tegen, 2 afwezig) werd opgeroepen om de raad te informeren over de mogelijkheden om enkel een scheiding te maken tussen groen- en restafval en de bijbehorende financiële consequenties. En er werd opgeroepen om te informeren over mogelijkheden om de inzameling van groenafval met bladkorven.

Amendement Schrappen vergoeding restafvalzakken (aangenomen) – 15 december 2020

Besluit: Begroting 2021 aanpassen.

Met dit aangenomen amendement blijven de restafvalzakken gratis en worden er vergoedingen gevraagd voor groenafval en matrassen en wordt de frequentie van GFT-inzameling van de wintermaanden verlaagd van wekelijks naar 1 keer per twee weken.

Amendement verhoging afvalstoffenheffing en ongemoeid laten huidige poorttarieven voor groot afval (verworpen) – 12 februari 2021

In dit verworpen amendement (2 voor – 24 tegen) werd voorgesteld om de afvalstoffenheffing te verhogen met €5,- per huishouden en het poorttarief op het huidige prijsniveau te laten.

Antwoordbrief inzake ophalen GFT afval – 8 februari 2021

Deze brief beantwoordt de vragen die op 8 januari gesteld zijn. Het college is van mening dat de overheid burgers tijdig en goed moet informeren over wijzigingen in het afvalbeleid. Ze zijn niet van mening dat deze actieve informatieplicht onvoldoende nagekomen is wat betreft de mogelijkheid tot het laten plaatsen van een extra afvalcontainer voor inwoners die slechts beschikken over een kleine GFT-afvalcontainer. Aangezien ze niet nalatig zijn geweest doet het geen afbreuk aan het vertrouwen van inwoners in de overheid. Het zou een mogelijkheid kunnen zijn dat inwoners GFT in een andere container weggoien maar de verwachting is dat de meeste mensen uitkomen met 1 emmer gft per 2 weken. De vrees die door de VVD werd geuit heeft niet meegespeeld in de wijze van informatieverstrekking. Praktisch, efficiënt en klantgericht maatwerk zijn de gehanteerde uitgangspunten en er is goed overleg maatwerk geleverd.

Antwoordbrief inzake ophalen GFT afval – 15 mei 2023

Deze brief beantwoordt de vragen die op 17 april gesteld zijn. De besparing door vermindering van het aantal ophaalmomenten is nog niet inzichtelijk. Dit wordt over enkele weken nagestuurd naar de gemeente. De gemeente heeft signalen ontvangen dat inwoners niet tevreden waren met deze vermindering. Een overzicht van de gft hoeveelheden wordt nagestuurd. Het college is bereid deze vermindering te heroverwegen. Dit wordt in een werksessie in augustus 2023 behandeld.

Nazending met extra informatie over vragen VVD fractie GFT inzameling – 24 mei 2023

Deze brief bevat de aanvullende informatie die in de brief van 15 mei was toegezegd. Door de wijziging in frequentie van GFT inzameling is er ongeveer € 43,- bespaard t.o.v. 2020. In de maanden maart en april van 2023 leverde het een besparing van € 11.000,- op. Ook de hoeveelheden ingezameld GFT van jan 2020 t/m april 2023 zijn toegevoegd.

AFVAL IN DE P&C-CYCLUS

Ieder jaar wordt in de begroting de het aantal kg restafval per inwoner begroot.

INDICATOR	Eenheid	PEEL EN MAAS					Gemiddelde van gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners	Oorsprong cijfers begroting 2024	Toelichting indicator
		BEGROTING 2020	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024			
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	69	36	38	42	42	137	2020	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.

Begroting 2023 - oktober 2022

4.1 & 4.2 De gemeente geeft het goede voorbeeld door duurzame keuzes in de openbare ruimte te maken en door zo duurzaam mogelijk in te kopen.

4.3 Afval wordt gezien als grondstof en er wordt verder onderzocht hoe er meer waarde uit afvalstromen gehaald kan worden.

De tarieven voor afvalstoffenheffing mogen maximaal kostendekkend zijn. De uitgaven aan afvalinzameling bedraagt € 3.778.479,-. Ook een deel van de kosten voor straatreiniging

(1/3e deel) mag worden toegerekend aan afval. Er is een bedrag van € 3.802.637,- geraamd als opbrengsten voor reinigingsrecht en afvalstoffenheffing onder aftrek van verwachte kwijtschelding. Aan overheadkosten wordt een bedrag van € 540.665,- toegerekend aan afval.

Verantwoording programma begroting 2023

Afvalstoffenheffing

Net als in voorgaande jaren stijgen de uitgaven voor huishoudelijk afval ook in 2023 weer vanwege hogere personeelskosten, brandstof en hogere verwerkingskosten van het aangeleverde afval. Vanwege deze ontwikkelingen hebben we gekozen om de opbrengsten te verhogen door het tarief voor afvalstoffenheffing met € 9,- te verhogen naar € 231,-.

WWe besparen ook op de kosten door GFT ook in de maanden november, maart en april 1x per 2 weken op te halen i.p.v. 1x per week. Die ophaalfrequentie wordt al toegepast in de maanden december, januari en februari. Voor flats en appartementen waarbij inwoners een GFT-emmer hebben, leveren we maatwerk voor de inzameling van GFT

Verder verruimen we de mogelijkheid om kwijtschelding te krijgen voor het betalen van afvalstoffenheffing. De tarieven op het milieupark houden we gelijk aan 2022 (per 1-1-2022 zijn de tarieven al verhoogd).

Begroting 2024 - november 2023

Voor 2024 is er 42 kg restafval per inwoner begroot.

Door mutaties in de kosten voor afvalverwerking lagere vergoedingen van o.a. oud papier ontstaat er per saldo een financieel nadeel van ca. €50.000,-. In deze begroting staan dezelfde plannen voor afval als de begroting van 2022.

Door stijgende kosten gaat de afvalstoffenheffing met € 9,- omhoog tot € 240,- voor een meerpersoonshuishouden. Er komt ook een poorttarief van € 2,50- voor een tas grof huishoudelijk afval. In 2024 wordt de frequentie van het ophalen van GFT weer 4 maanden tweewekelijks (nov-feb) en 8 maanden wekelijks. Een trend van algemene verhoging van lastendruk van afval vanaf 2018 wordt geconstateerd.

De rechtstreekse uitgaven op dit product bedragen € 4.177.620,-. Ook een 1/3e deel van de kosten voor straatreiniging mag worden toegerekend aan afval (€ 26.866,-). Er is een bedrag van € 4.271.455,- geraamd als opbrengsten voor reinigingsrecht en afvalstoffenheffing. De verwachte kwijtschelding bedraagt € 80.000,-. Aan overheadkosten wordt een bedrag van € 540.665,- toegerekend aan afval.

Onderdelen kostendekkendheid afval	Uitgaven	Opbrengsten
Uitgaven product afval rechtstreeks (product. 121)	€ 4.177.620	
Uitgaven m.b.t. straatreiniging (1/3e deel)	€ 26.866	
Overheadkosten afval	€ 540.665	
BTW-kosten m.b.t. afval	€ 457.810	
Rechtstreekste opbrengsten m.b.t. afval (product 121) zoals:		€ 807.000
- vergoedingen Nedvang,		
- opbrengsten milieupark,		
- subsidies m.b.t. zwerfafval		
Opbrengst reinigingsrecht en afvalstoffenheffing		€ 4.271.455
Kwijtschelding afvalstoffenheffing		-/- € 80.000
	€ 5.202.961	€ 4.998.445

Verantwoording programma begroting 2024

Afvalstoffenheffing

Net als in voorgaande jaren stijgen de uitgaven voor huishoudelijk afval in 2024 weer vanwege hogere personeelskosten, brandstof (overstap op duurzamere HVO diesel) en hogere verwerkingskosten van het aangeleverde afval. Vanwege deze ontwikkelingen is het noodzakelijk om de opbrengsten te verhogen door het tarief voor afvalstoffenheffing met € 9,- te verhogen naar € 240,- voor een meerpersoonshuishouden.

Vanwege de stijging in de kosten voor verwerking GFT én de dalende kosten verwerking grof tuinafval gaan we faciliteren/stimuleren om grof tuinafval uit de GFT-container te halen. Dit doen we door het poorttarief van het milieupark voor groenafval te schrappen. Inwoners kunnen grof tuinafval weer gratis aanleveren. We onderzoeken de mogelijkheden om tuinafval gescheiden in te zamelen zodat het niet in de GFT-container terecht komt.

Voor matrassen geldt een producentenverantwoordelijkheid, dat betekent dat de verwerking van matrassen deels betaald wordt door de producenten, daarom gaat het poorttarief voor matrassen omlaag. Ook komt er een extra poorttarief van € 2,50- voor een tas of een zak grof huishoudelijk afval.

In 2024 verhogen we de inzamelfrequentie van het GFT-afval. In 2023 is 6 maanden lang 1x per 2 weken GFT opgehaald. In 2024 gaan we terug naar 4 maanden tweewekelijks ophalen (de maanden november, december, januari en februari) en 8 maanden wekelijks.

RAADBESLUIT WAARDENORIËNTATIE EN KADERSTELLING THEMA'S RUIMTE EN ECONOMIE – 19 DECEMBER 2017

Besluit: kaderstelling voor de thema's ruimte en economie.

Met dit raadsbesluit is kaderstelling voor de thema's ruimte en economie vastgesteld. Als gevolg zijn zes beleidsnota ingetrokken; evenementenvisie, beleidsnota retail, kaderstelling thema ruimtelijke ordening (2012-029), kaderstelling economie (2012-003), kaderstelling openbare ruimte (2012-095) en kaderstelling afvalinzameling (2011-048).

Waardenoriëntatie en kaderstelling Thema's Ruimte en Economie - november 2017

In deze kaderstelling wordt onder het thema ruimte, in programma beheer fysieke

leefomgeving onder programmadoel 4 klimaat adaptief en klimaatneutraal afval benoemt. Er zijn twee uitvoeringsafspraken:

1. 'Klimaat- en energieneutraal in 2050' kan o.a. door het verminderen en hergebruiken van afval.
2. 'Afval is een grondstof'
 - a. De gemeente streeft naar een circulaire economie in 2050 waarin afval als nieuwe grondstof wordt beschouwd.
 - b. Het milieupark wordt getransformeerd tot Milieustraat 3.0 in samenwerking met stichting ZERegIO en Coöperatie Gloei.
 - c. In 2018 wordt een circulaire Kledingbank opgericht.
 - d. De gemeente streeft naar naar maximaal 50 kg per inwoner per jaar in 2015 en maximaal 25 kg per in-woner per jaar in 2020, met aandacht voor goede service, communicatie en werkintegratie.

Duurzaamheidsagenda - augustus 2020: De gemeente zet in op de overgang van een wegwerpeconomie naar een circulair systeem. Afvalscheiding wordt geoptimaliseerd, wat leidt tot de eerste Cradle to Cradle clubgebouw, een repaircafé, en een clubuitbreiding met restant bouwmaterialen.

Doelstelling Circulaire Economie: De gemeente streeft naar een circulaire economie waarin afval niet meer bestaat, geen voedsel verspild wordt, en materialen en gebouwen gezond en duurzaam zijn.

- Bij aanbestedingen wordt gelet op het sluiten van biologische en technische kringlopen.
- Tot de realisatie van de circulaire economie wil de gemeente inzetten op goede recycling met behoud van waarde.
- Acties bij de circulaire economie zijn o.a. betere informatievoorziening en het organiseren van een duurzaamheidsmarkt voor burger en bedrijf en het maken en uitvoeren van campagnes en initiatieven.
- Optimalisatie afvalstromen: Onderzoek naar verdere optimalisatie afvalstromen (bijv. Milieupark, circulair ambachtscentrum), bij voorkeur met opties waarmee we regionale initiatieven kunnen ondersteunen voor de circulaire economie. Daarbij is aandacht voor communicatie, educatie en voorlichting over afvalscheiding, preventie (doorlopend).
- Strategiebepaling grondstoffenbeheer: In 2020 is Afval Samenwerking Limburg (ASL) gestart met een strategiebepaling over de toekomst van het grondstoffenbeheer. ASL beheert de contracten voor de verwerking van PMD, GFT en restafval van alle Limburgse gemeenten. Het contract voor PMD vervalt per 2023 en de contracten voor GFT en restafval vervallen per 2024. Er worden grondstofanalyses gemaakt, marktverkenning uitgevoerd en hopelijk leidt dit tot innovatie en meer circulariteit in de toekomstige verwerking in Limburg (doorlopend).

Beslisdocument Productenraming 2021 - 11 november 2020: Het beslisdocument vraagt goedkeuring voor de gewijzigde productraming 2021, inclusief een amendement met betrekking tot afval.

Werkessie Afval Raad - 5 september 2021: Tijdens deze sessie wordt de raad bijgepraat over actuele ontwikkelingen, resultaten van afvalscheiding, monitoring van afval 2018-2024,

en veranderingen in de uitvoering van afvalinzameling. Kostenstijgingen, mogelijke nieuwe opties voor circulariteit, en bredere afvalverzamelingsopties worden besproken. Over de vraag of een diftar systeem ingevoerd moet worden stemden 14 nee, 7 stemden ja met € 0,50- per zak, en 1 stemde ja met € 1,- per zak. Op de vraag over wat de raad het meest waardeerde tussen kosten, service, of milieu stemden 3 voor lage kosten, en 21 stemden voor afval zo goed mogelijk scheiden en verwerken(milieu).

Werk sessie Afval Raad - 5 september 2023: De raad ontvangt updates over afvalcijfers, ontwikkelingen en wijzigingen. Belangrijke punten zijn de toename van restafval, begroting voor kostendekkende afvalstoffenheffing in 2024, en lopende juridische kwesties met ASL/Veolia. Opties voor kostenbesparingen en mix van afvalverzameling maatregelen worden voorgesteld.

RAADSINFORMATIEBRIEVEN

Raadsinformatiebrief Benchmark huishoudelijk afval Limburgse Gemeenten en Bewo- nersonderzoek afval 2017 – 26 november 2018

In de raadsbrief wordt aan de hand van de bijlagen gekeken hoe de nieuwe manier van afval inzamelen die op 1 januari 2018 is ingevoerd scoort. De afvalinzamelingsmethode van de gemeente Peel en Maas wordt als succesvol beschouwd. Het voldoet aan landelijke doelstellingen, houdt de kosten redelijk en heeft een tevredenheidscijfer van 7,5 onder de inwoners.

MOTIES, AMENDEMENTEN EN SCHRIFTELIJKE VRAGEN

Amendement afvalstoffenheffing (verworpen) – 10 november 2020

- Voorstel: Restafvalzakken blijven gratis, afvalstoffenheffing verhogen met € 20,- (in plaats van € 15,-).
- Stemming: 4 voor, 21 tegen, 2 afwezig.

Motie anders omgaan met afval (verworpen) – 10 november 2020

- Voorstel: Informeer de raad over de mogelijkheden om alleen groen- en restafval te scheiden met financiële consequenties. Informeer ook over groenafvalinzameling met bladkorven.
- Stemming: 1 voor, 24 tegen, 2 afwezig.

Amendement Schrappen vergoeding restafvalzakken (aangenomen) – 15 december 2020

- Besluit: Pas de begroting 2021 aan.
- Gevolg: Restafvalzakken blijven gratis, vergoedingen voor groenafval en matrassen worden ingevoerd, en de frequentie van GFT-inzameling in de winter wordt vermindert naar eens per twee weken.

Amendement verhoging afvalstoffenheffing en ongemoeid laten huidige poorttarieven voor groot afval (verworpen) – 12 februari 2021

- Voorstel: Verhoog de afvalstoffenheffing met € 5,- per huishouden, handhaaf het poorttarief voor groot afval.
- Stemming: 2 voor, 24 tegen.

Antwoordbrief inzake ophalen GFT afval – 8 februari 2021

- Inhoud: Beantwoordt vragen over het afvalbeleid, benadrukt tijdige informatievoorziening en klantgericht maatwerk.

Antwoordbrief inzake ophalen GFT afval – 15 mei 2023

- Inhoud: Beantwoordt vragen van 17 april 2023, meldt dat de besparing door verminderde ophaalmomenten nog niet inzichtelijk is en dat signalen van ontevredenheid worden heroverwogen in een werksessie in augustus 2023.

Nazending met extra informatie over vragen VVD-fractie GFT inzameling – 24 mei 2023

- Inhoud: Levert aanvullende informatie, inclusief een besparing van € 43.000,- tot nu toe door de frequentievermindering van GFT-inzameling.

Gehanteerde bronnen

- Gemeente Peel en Maas (2010-2022) Afval data 2010-2022
- Gemeente Peel en Maas (2011) Raadbesluit kaders afvalinzameling
- Gemeente Peel en Maas (2012) Onderzoek afvalproef Egchel
- Gemeente Peel en Maas (2015) Tevredenheidsonderzoek afvalinzameling Koningslust en Panningen
- Gemeente Peel en Maas (2017) Bewonersonderzoek afvalinzameling in Peel en Maas
- Gemeente Peel en Maas (2017) Waardenoriëntatie en kaderstelling Thema's Ruimte en Economie
- Gemeente Peel en Maas (2017) Raadbesluit Waardenoriëntatie en kaderstelling thema's ruimte en economie
- Gemeente Peel en Maas (2018) Raadsinformatiebrief Benchmark huishoudelijk afval Limburgse Gemeenten en Bewonersonderzoek afval 2017
- Gemeente Peel en Maas (2020) Duurzaamheidsagenda, Beleef Samen Duurzaamheid
- Gemeente Peel en Maas (2020) Amendement afvalstoffenheffing (verworpen)
- Gemeente Peel en Maas (2020) Motie anders omgaan met afval (verworpen)
- Gemeente Peel en Maas (2020) Beslisdocument Productenraming 2021 incl. amendement afval
- Gemeente Peel en Maas (2020) Amendement Schrappen vergoeding restafvalzakken (aangenomen)
- Gemeente Peel en Maas (2021) Antwoordbrief inzake ophalen GFT afval
- Gemeente Peel en Maas (2021) Begroting amendement Schrappen vergoeding restafvalzakken
- Gemeente Peel en Maas (2021) Werksessie afval raad
- Gemeente Peel en Maas (2022) Afval jaarstukken
- Gemeente Peel en Maas (2022) Begroting 2023
- Gemeente Peel en Maas (2022) Communicatie planning
- Gemeente Peel en Maas (2023-2024) Afvalbegroting
- Gemeente Peel en Maas (2023) Antwoordbrief inzake ophalen GFT afval
- Gemeente Peel en Maas (2023) Begroting 2024
- Gemeente Peel en Maas (2023) Contentplanning Openbare Ruimte

Gemeente Peel en Maas (2023) Nazending met extra informatie over vragen VVD-fractie
GFT-inzameling

Gemeente Peel en Maas (2023) Werksessie afval raad

Gemeente Peel en Maas (2023) Verantwoording programmabegrotingen en jaarrekeningen
2018-2023 2024

Nederland Schoon Dashboard (2019-2022) Zwerfafval in cijfers

Nederland Schoon Dashboard (2020) Beleid Peel en Maas

Nederland Schoon Dashboard (2019-2022) Monitoring Peel en Maas

NVRD (2022, 2023) Benchmark Huishoudelijk afval Peel en Maas

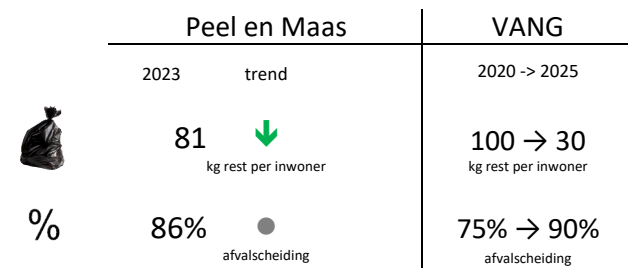
GRONDSTOFMONITOR

Zie bijlage grondstoffenmonitor

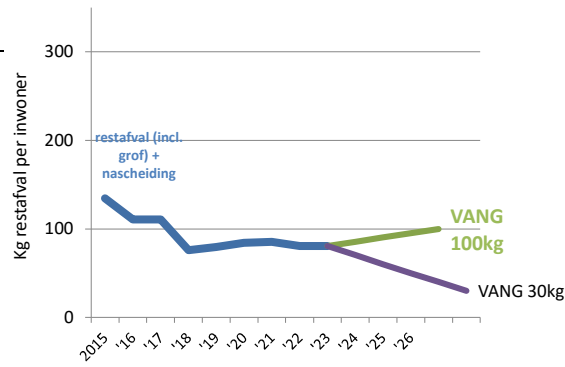
Mondiaal en regionaal worden grondstoffen schaarser en daarmee vaak ook kostbaarder. Daarom is een omslag in het denken Van Afval Naar Grondstoffen (VANG) gemaakt. Het Rijk, gemeenten (VNG) en de organisaties voor afvalbeheer (NVRD) streven gezamenlijk naar een afvalloze samenleving.

De ambitie is 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilogram restafval (fijn+ grof) per inwoner per jaar in 2020. En in 2025 een 'wensbeeld' van nog slechts 30 kilogram restafval per inwoner. Het landelijk gemiddelde bedraagt 60% afvalscheiding en circa 182 kilogram restafval (2022). Dit is exclusief eventuele uit het restafval nagescheiden fracties. Deze grondstoffenmonitor presenteert de afvalprestaties van Peel en Maas, in vergelijking met referentiegemeenten.

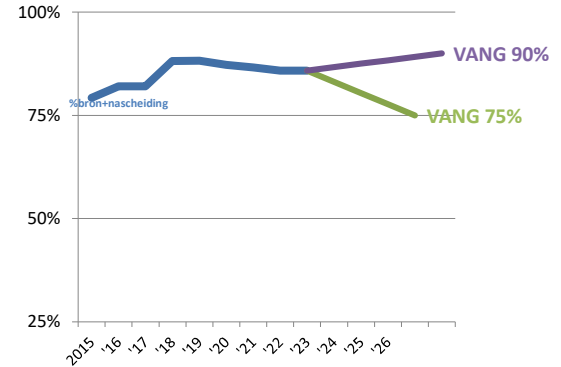
Prestatie en ambitie

Restafval huidig en trend bij gelijkblijvend beleid

Grondstofscheiding huidig en trend

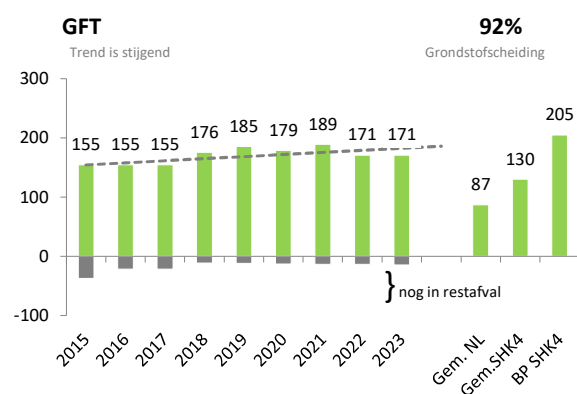
Gemeenten hebben een zorgplicht voor de inzameling van huishoudelijk afval en een maatschappelijke opdracht om bij te dragen aan de genoemde VANG-ambities en de totstandkoming van een circulaire economie.

Het scheidingspercentage, zonder nascheiding, in Peel en Maas bedraagt met gelijkblijvende trend 86% en er wordt nu nog 81 kg restafval (incl. grof) verwerkt.

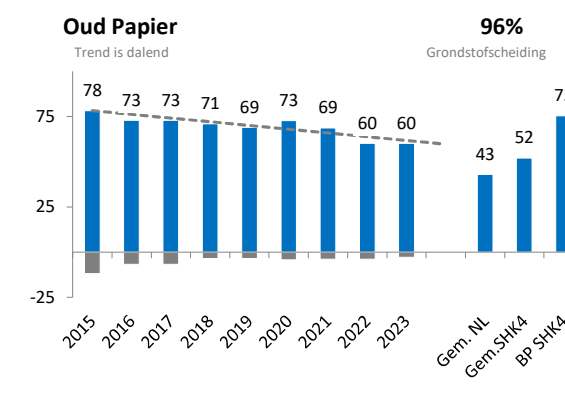
Gescheiden grondstoffen

Gem. NL = Gemiddelde prestatie in Nederland. Gem SHK = De gemiddelde prestatie binnen de stedelijkheidsklasse van Peel en Maas (BP SHK4). BP SHK = De best practice binnen deze stedelijkheidsklasse (Obv dataset CBS '22-v1)

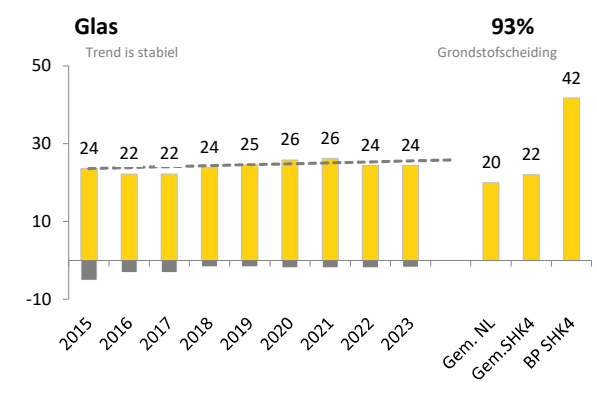
De volgende grafieken presenteren de hoeveelheden grondstoffen (kg per inwoner per jaar). De grijs gekleurde delen betreffen de hoeveelheid grondstof die zich nog in het restafval bevindt.

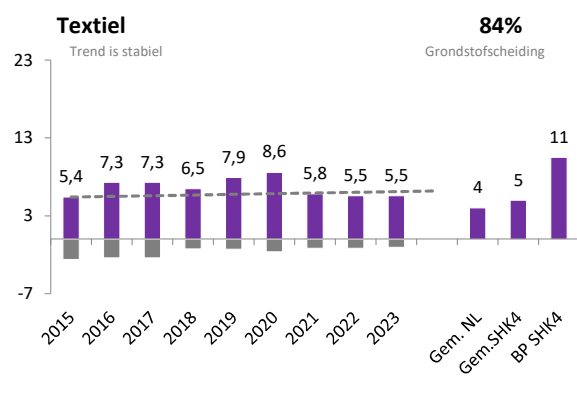
Er wordt 171 kg Groente-, Fruit- en Tuinafval (GFT) per inwoner gescheiden. De trend is stijgend. Er zit nog zo'n 15 kg GFT in het huishoudelijk restafval en dus wordt 92% apart gehouden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Peel en Maas (Gem.SHK4) 130 kg per inwoner ingezameld.

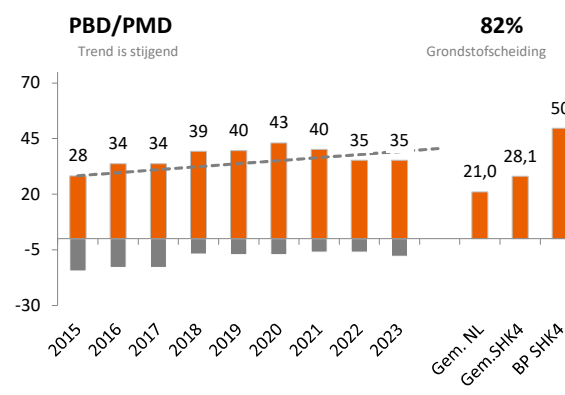
Momenteel wordt er 60 kg Oud Papier en Karton (OPK) per inwoner gescheiden. De trend is dalend. In het huishoudelijk restafval zit nu nog zo'n 3 kg herbruikbaar OPK. 96% van het OPK wordt apart gehouden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Peel en Maas (Gem.SHK4) 52 kg per inwoner ingezameld.

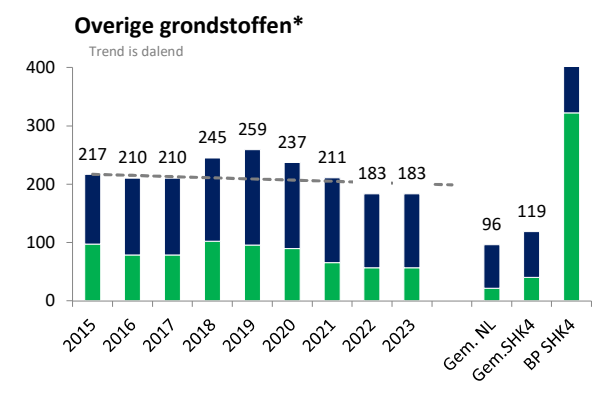
In de huidige situatie wordt 24 kg (verpakings)glas per inwoner gescheiden en de trend is stabiel. Volgens de sorteeraanlyse zit er nog 2 kg glas in het huishoudelijk restafval. Het glas wordt nu voor 93% gescheiden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Peel en Maas (Gem.SHK4) 22 kg per inwoner ingezameld.

Nu wordt 5,5 kg Textiel per inwoner gescheiden en zit er circa 1,0 kg textiel in het restafval. 84% van het textiel wordt nu dus ingezameld en de trend is stabiel. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Peel en Maas (Gem.SHK4) 5 kg per inwoner ingezameld.

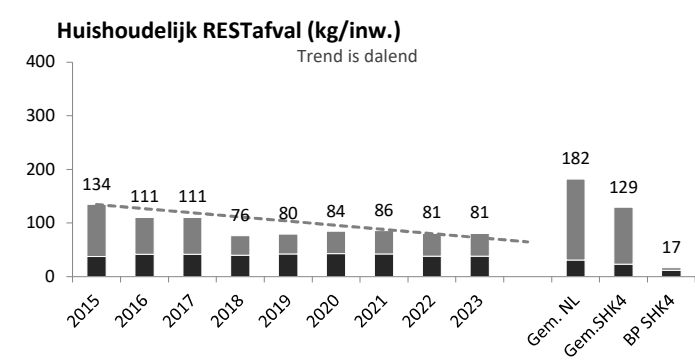
In totaal wordt 35 kg PBD per inwoner wordt gescheiden. De trend is stijgend. Het PBD wordt bij de bron gescheiden ingezameld. 35 kg wordt brongescheiden (oranje) en 82% van het aanwezige PBD wordt apart ingezameld. In het ingezamelde restafval bij de huishoudens zit +/- 7,9 kg PBD. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Peel en Maas (Gem.SHK4) 28 kg per inwoner bij de bron ingezameld.

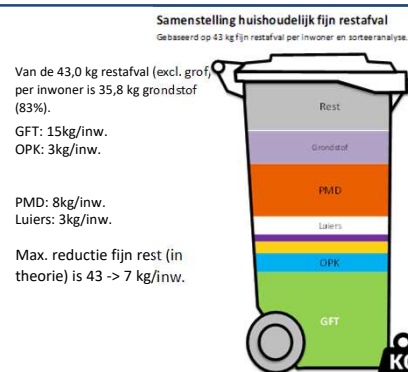
Ongeveer 83% van het grof afval wordt (voornamelijk op de milieustraat) gescheiden ingezameld. De 183 kg gesorteerd grove grondstoffen per inwoner, zoals de 57 kg Grof Tuinafval, kan worden gerecycled. De trend is dalend. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Peel en Maas (Gem.SHK4) 119 kg per inwoner ingezameld.

Bronnen: Areeal: CBS '21 ♦ Afvalhoeveelheden: tm '20: CBS en vanaf '21: gemeente ♦ Sorteeraanlyse restafval '23: RWS NL 2021 ('18-'20) (bewerking IPR Normag).

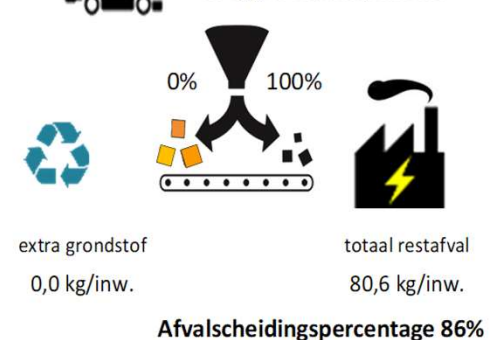
Huishoudelijk (grof) restafval

Peel en Maas markering: ● nagesorteerd PMD, ● fijn restafval (residu) en ● grof restafval
Reductie van restafval is het doel. Nu wordt in Peel en Maas 37,6 kg grof en 43,0 kg fijn restafval per inwoner ingezameld. De trend is dalend. Het restafval wordt verder niet nagescheiden met machines.

83% Herbruikbare grondstoffen in het restafval
Een sorteeraanlyse geeft een beeld van de samenstelling en de hoeveelheid (in kg) van het afval. Volgens deze analyse is 83% van het ingezameld fijn restafval uit Peel en Maas als grondstof herbruikbaar.

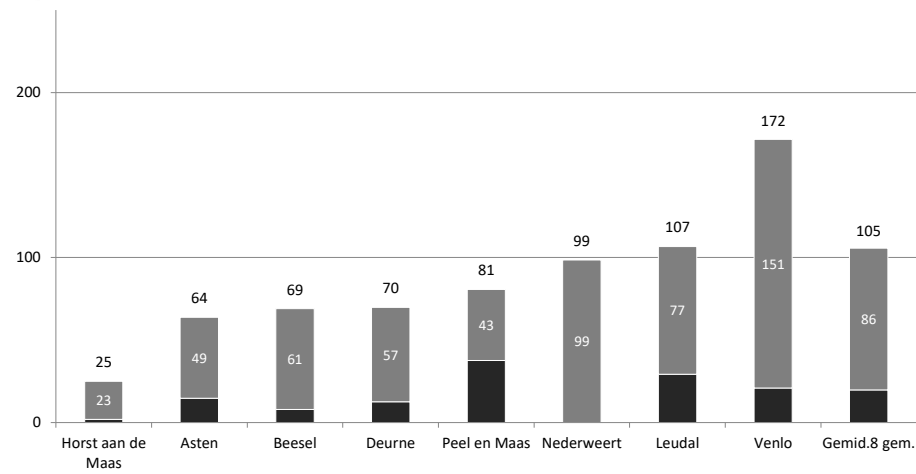
Bronnen: Areeal: CBS '21 ♦ Afvalhoeveelheden: tm '20: CBS en vanaf '21: gemeente ♦ Sorteeraanlyse restafval '23: RWS NL 2021 ('18-'20) (bewerking IPR Normag).

Regionale vergelijking (2022)

De volgende grafieken presenteren de hoeveelheden restafval per inwoner en het scheidingspercentage in Peel en Maas en de referentiegemeenten in het jaar 2022.

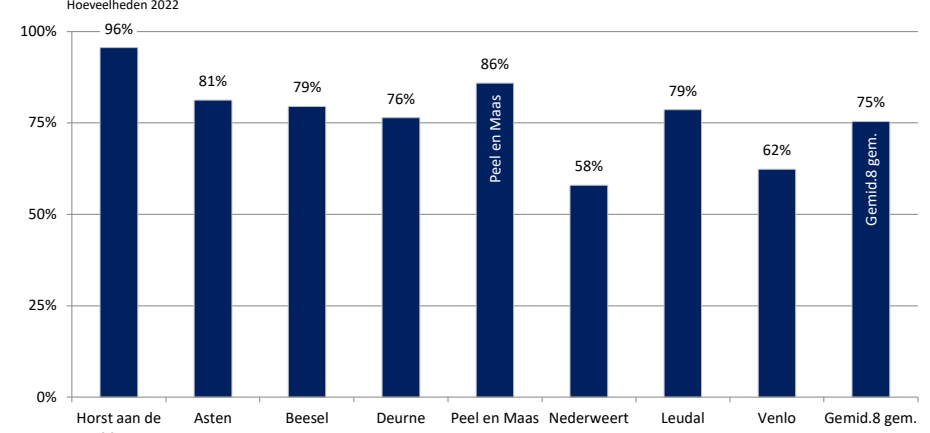
Kilogram huishoudelijk RESTafval per inwoner

Hoeveelheden 2022

% Percentage grondstofscheiding

Hoeveelheden 2022

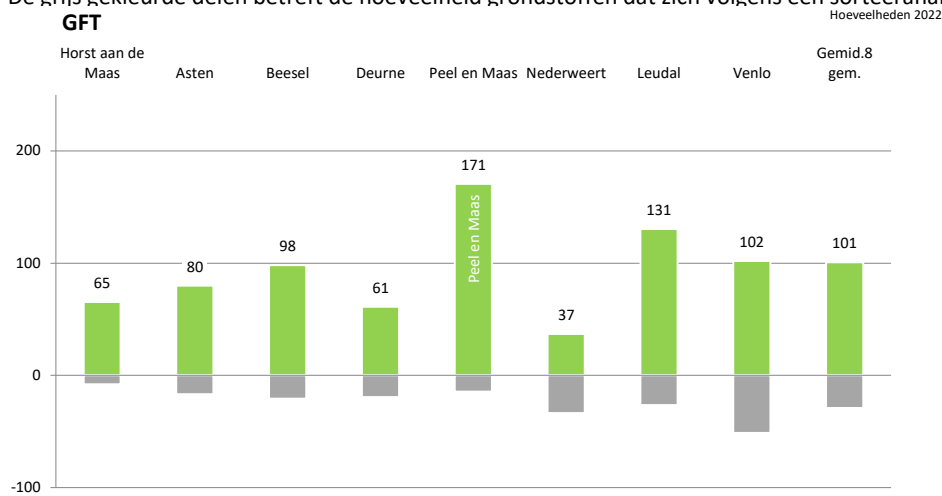
In Peel en Maas wordt per inwoner 81 kg restafval ingezameld en het scheidingspercentage is rond de 86%. Het scheidingspercentage is (nog) zonder de afgekeurde grondstoffen.

Bronnen: Areal: CBS '21, Afvalhoeveelheden: CBS ('23='22) en Sorteeranalyse: RWS NL 2021 ('18-'20)

Gescheiden grondstoffen

Ter vergelijking presenteren deze grafieken de hoeveelheid gescheiden grondstoffen (kg per inwoner per jaar) in het referentiegebied.

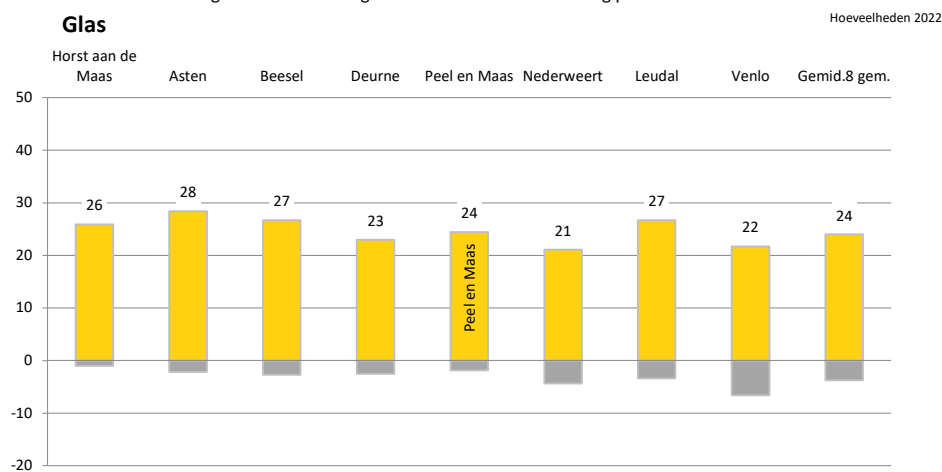
De grijs gekleurde delen betreft de hoeveelheid grondstoffen dat zich volgens een sorteeranalyse nog in het restafval bevinden.

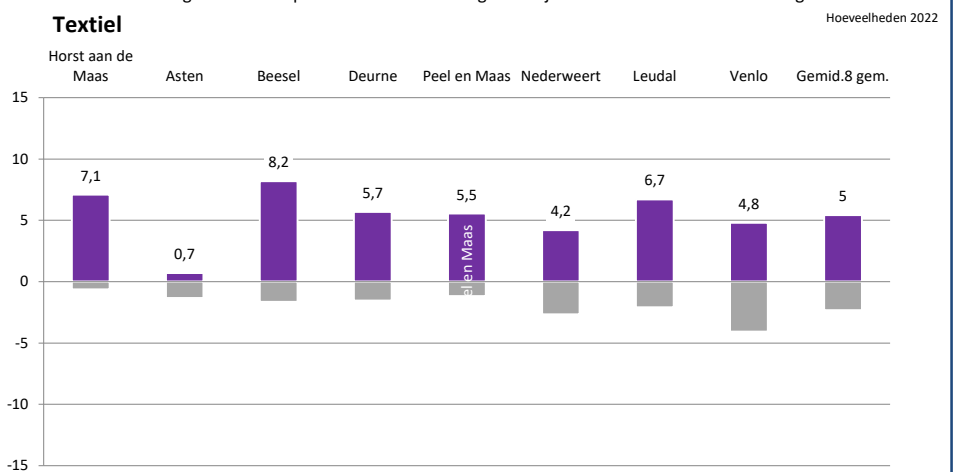
Peel en Maas heeft in het jaar 2022 171 kg GFT per inwoner gescheiden ingezameld. De bandbreedte met de referentiegemeenten bedraagt 37 tot 171 in Peel en Maas kg per inwoner.

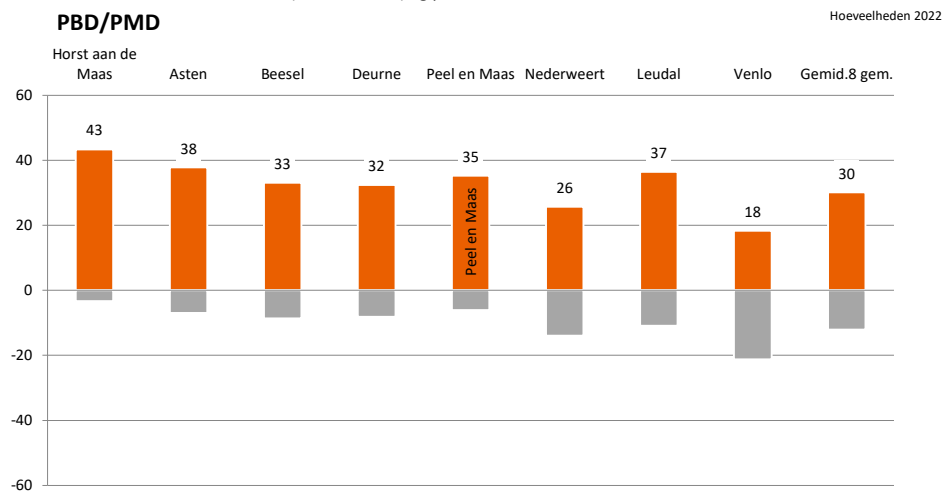
In Peel en Maas wordt 60 kg Oud Papier en Karton per inwoner gescheiden. De bandbreedte met de referentiegemeenten is per inwoner 42 tot 61 waarbij in Deurne het meeste wordt ingezameld.

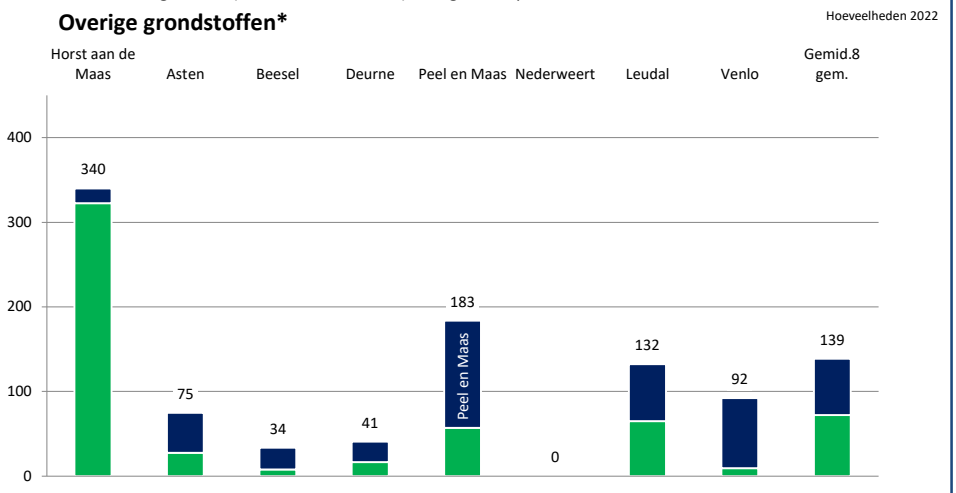
In Peel en Maas wordt 24 kg Glas per inwoner gescheiden. Bij de referentiegemeenten bedraagt de bandbreedte 21 tot 28 (Peel en Maas) kg per inwoner.

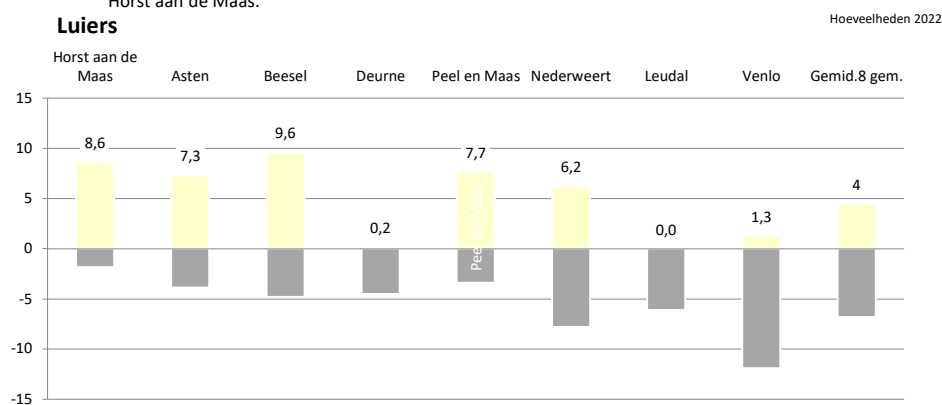
In '22 scheidt de Peel en Maaser 5,5 kg textiel (kleding en schoeisel) per inwoner per jaar. De bandbreedte bedraagt 0,7 (en het meeste in Beesel) 8,2 kg textiel per inwoner.

Peel en Maas scheidt in totaal 35 kg Plastic verpakkingen, Blik en Drinkpakken (PBD) per inwoner (bij de bron). In het referentiegebied bedraagt de bandbreedte tussen de 18 kg in Venlo en 43 kg per inwoner in Horst aan de Maas.

In Peel en Maas wordt het grofval, zoals 57 kg Grof Tuinafval veelal op de milieustraat gescheiden ingezameld. In 2022 is in totaal al 183 kg grondstoffen per inwoner gescheiden.

Het bij de brongescheiden inzamelen van luiers is (weer) in opkomst in Nederland. In het jaar 2022 zamelde Peel en Maas 7,7 kg luiers per inwoner apart in. In het referentiegebied bedraagt de bandbreedte tussen de 0,0 en 9,6 kg per inwoner in Beesel.